МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»	**«До захисту допущено»**
Директор інституту	В. о. завідувача кафедри
_____ Олег ШЕРЕМЕТ	_____ Юлія ЛЕВЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)	(підпис) (прізвище та ініціали)
«___» _____ 202_ р.	«___» _____ 202_р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)
освітньо-професійної програми «Економіка підприємства»

на тему: Діагностика і шляхи запобігання банкрутству підприємства
Виконав (ла) здобувач (-ка) 4 курсу групи ЕП-4-1а

Кравчук Вікторія Романівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник Левченко Юлія Григорівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Консультант Михайленко Ольга _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Рецензент Кудренко Наталія Володимирівна _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Я, як здобувач (-ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав (-ла) і не одержував (-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач (-ка) _____
(підпис)

Київ – 2024 р

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»	**«До захисту допущено»**
Директор інституту	Завідувач кафедри
_____ Олег ШЕРЕМЕТ	_____ Юлія ЛЕВЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)	(підпис) (прізвище та ініціали)
«___» _____ 2024 р.	«___» _____ 2024 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Кравчук Вікторії Романівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Діагностика і шляхи запобігання банкрутству підприємства
керівник роботи Левченко Юлія Григорівна, доцент, кандидат економічних наук
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом закладу вищої освіти від «19 » грудня 2023 р. № 1004-КС
2. Строк подання здобувачем роботи 05.06.2024 року,
3. Вихідні дані до роботи: Форма №1 «Баланс», Форма №2 «Звіт про фінансові результати», статистична звітність підприємства, законодавчі та інші нормативні акти України, монографії, наукова та методична література.
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Вступ. 1. Теоретичні основи діагностики та запобігання банкрутству підприємства. 1.1 Сутність та поняття банкрутству підприємства. 1.2. Причини та ознаки банкрутства підприємства. 1.3. Методи діагностики та прогнозування банкрутства підприємства. 2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Підприємство ДКВС України (№83)». 2.1. Загальна характеристика ДП «Підприємство ДКВС України (№83)». 2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства 2.3. Оцінка фінансового стану підприємства 2.4. Оцінка ймовірності банкрутства. 3. Розробка комплексу заходів щодо запобігання банкрутству ДП "Підприємство ДКВС України (№83)". 3.1. Шляхи та методи запобігання банкрутству підприємства. 3.2. Розробка комплексу заходів щодо запобігання банкрутству підприємства. 3.3. Економічне обгрунтування та оцінка ефективності використання запропонованих заходів. 4. Висновки та пропозиції.
5. Перелік графічного матеріалу таблиці, малюнки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 19 грудня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми та узгодження її з науковим керівником	15.11.2023	виконано
2	Вивчення літературних джерел та нормативних актів, складання і затвердження розгорнутого плану роботи	05.04.2024	виконано
3	Написання І розділу	25.04.2024	виконано
4	Написання ІІ розділу	12.05.2024	виконано
5	Написання ІІІ розділу	20.05.2024	виконано
6	Написання Вступу, Висновку	21.05.2024	виконано
7	Попередній захист кваліфікаційної роботи	28.05.2024	виконано
8	Проходження перевірки на антиплагіат	05.06.2024	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	07.06.2024	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	13.06.2024	виконано

Здобувачка _____ Вікторія КРАВЧУК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Юлія ЛЕВЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

На здобуття освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка підприємства» Кравчук Вікторії Романівни на тему: «Діагностика і шляхи запобігання банкрутству підприємства». Національний університет харчових технологій «НУХТ», Київ, 2024 р.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

У першому розділі розглянуто теоретичні основи діагностики та запобігання банкрутству підприємства. У другому розділі проаналізовано господарську діяльність, оцінено фінансовий стан та проведено оцінку ймовірності банкрутства ДП «Підприємство ДКВС (№83)». У третьому розділі був розроблений комплекс заходів щодо запобігання банкрутству підприємства. У висновках підведений підсумок дослідження. У списку використаної літератури подано джерела, на основі яких було здійснено дослідження.

Ключові слова: банкрутство, фінансовий стан, діагностика, антикризове управління, реструктуризація, фінансове оздоровлення, прогнозування, правові аспекти

ANNOTATION

To obtain the educational degree "bachelor" in the specialty 051 "Economics" of the educational and professional program "Economics of the enterprise" by Viktoria Romanivna Kravchuk on the topic: "Diagnostics and ways to prevent the bankruptcy of the enterprise." National University of Food Technologies "NUFT", Kyiv, 2024

The qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used literature and appendices.

The first chapter deals with the theoretical foundations of diagnosing and preventing bankruptcy of the enterprise. In the second section, the economic activity was analyzed, the financial condition was assessed, and the probability of bankruptcy of the SE "DKVS Enterprise (No. 83)" was assessed. In the third section, a set of measures to prevent bankruptcy of the enterprise was developed. The conclusions summarize the research. In the list of used literature, the sources on the basis of which the research was carried out are given.

Keywords: bankruptcy, financial condition, diagnosis, anti-crisis management, restructuring, financial recovery, forecasting, legal aspects

ЗМІСТ

ВСТУП 7

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ПІДПРИЄМСТВА 10

1.1.Сутність та поняття банкрутства підприємства 10

1.2. Причини та ознаки банкрутства підприємства 17

1.3. Методи діагностики та прогнозування банкрутства підприємства 24

Висновки до розділу 1 27

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДП «ПІДПРИЄМСТВО ДКВС УКРАЇНИ (№83)» 29

2.1. Загальна характеристика ДП «Підприємство ДВКС України (№83)» 29

2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства 30

2.3. Оцінка фінансвого стану підприємства 45

2.4. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства. 49

Висновки до розділу 2 51

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ДП «ПІДПРИЄМСТВО ДКВС УКРАЇНИ (№83)» 54

3.1. Шляхи та методи запобігання банкрутству підприємства. 54

3.2. Розробка комплексу заходів щодо запобігання банкрутству підприємства. 58

3.3. Економічне обґрунтування та оцінка ефективності запропонованих заходів. 67

Висновки до розділу 3 73

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 76

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 81

ДОДАТКИ 87

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сьогодні для України проблема збитковості та банкрутства і надалі залишається надзвичайно актуальною. Адже в умовах кризового стану економіки загалом, більшість підприємств є неплатоспроможними, а також велика частка тих, що знаходяться на межі банкрутства. Саме достовірна і своєчасна ідентифікація негативних факторів впливу на фінансово-господарську діяльність їх своєчасна діагностика та шляхи запобігання банкрутству є запорукою виходу підприємства з фінансової кризи. У зарубіжній практиці давно вже розроблено методи управління кризовими явищами підприємства. Проте їх досвід не можна повністю переносити на вітчизняний науково-практичний ґрунт, тому що тут не врахована галузева специфіка фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств, умови господарського та податкового законодавства, особливості функціонування та тенденції розвитку економіки в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням сутності, розробкою методик і критеріїв діагностики банкрутства займались такі провідні зарубіжні вчені як Е. Альтман, А. Бівер, Д. Дюран, Р. Ліс, І. Маник, Н. Сабліна, Р. Сайфуллін, Г. Спрінгейт, Дж. Таффлер та ін. Вагомий внесок у вирішення проблемних питань з банкрутства та антикризового управління зробили вітчизняні вчені такі як: І. Жук, І Зеліско О.Ю, Мірошніченко, О. Терещенко, Н.В. Картохіна та ін.

Метою кваліфікаційної роботи. є дослідження ймовірність банкрутства підприємства та розробка рекомендації щодо покращення його фінансового стану.

Відповідно до поставленої мети у кваліфікаційній роботі сформовано наступні **завдання:**

- дослідити теоретичні основи банкрутства підприємства;
- окреслити причини та ознаки банкрутства підприємства;

– розглянути методи діагностики та прогнозування банкрутства підприємства;

– розкрити правове регулювання банкрутства підприємства;

– проаналізувати господарску діяльність підприємства;

– провести аналіз фінансових результатів та оцінити фінансовий стан підприємства;

– оцінити ймовірності банкрутства підприємства;

– розробити рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємства.

Об'єкт дослідження – державне підприємство «Підприємство державної кримінально-виконавчої служби України (№83)».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних та практичних питань щодо діагностики і шляхів запобігання банкрутству ДП «ДКВС (№83)».

Методи дослідження. Для досягнення достовірності та обґрунтованості дослідження використовувались наступні наукові методи: при визначенні головних елементів і чинників банкрутсва підприємства – методи структурно-функціонального та системного аналізу; при аналізу гсопларської діяльності, оувнки фінансовго стану та аналізу йомовірності банкрутсва підприємсва – методи логічного узагальнення, наукового абстрагування, синтез; при визначенні та аналізі еволюції теоретичних поглядів на сутність банкрутсво, причини та ознаки – єдність історичного та логічного методів, метод порівняння, економічний аналіз.

Теоретична та методологічна база дослідження. У кваліфікаційній роботі були використані такі основні джерела інформації: нормативно-правові акти: Кодекс України з процедур банкрутства, інші закони та підзаконні акти, що стосуються банкрутства та фінансового оздоровлення підприємств; наукова та методична література: навчальні посібники, підручники та монографії, наукові

праці вітчизняних та зарубіжних авторів з питань банкрутства, фінансового оздоровлення та антикризового управління.

Практичне значення отриманих результатів. Результати роботи можуть бути використані керівниками підприємств для покращення фінансового стану та запобігання банкрутству. Рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємства при розробці антикризової стратегії розвитку підприємства.

Структура та обсяг. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Робота викладена на 79 сторінках друкованого тексту, містить 9 рисунків, 32 таблиці, 2 додатки. Список використаної літератури налічує 52 джерела.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та поняття банкрутства підприємства

У сучасних умовах динамічного розвитку ринкової економіки банкрутство підприємств стало невід'ємною частиною економічної системи. Це складне явище, яке має не лише економічні, але й соціальні, правові та інші наслідки.

Нестабільність економіки, глобалізація, вступ України до Світової організації торгівлі, зростання конкуренції та інші фактори призвели до збільшення кількості фінансово неспроможних підприємств.

В науковій літературі існує багато різних підходів до визначення сутності та поняття банкрутства. Деякі вчені вважають, що банкрутство – це суто економічне явище, інші роблять акцент на його юридичних аспектах.

Згідно з Кодексом України з процедур банкруства "банкрутство – це визнана господарським судом нездатність боржника, крім страховика або кредитної спілки, відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури або процедури погашення боргів боржника, а також віднесення страховика або кредитної спілки відповідно до рішення Національного банку України до категорії неплатоспроможних відповідно до Закону України «Про страхування» або Закону України «Про кредитні спілки» [1].

В сучасній науковій літературі не існує єдиного, загальноприйнятого визначення сутності банкрутства підприємства. Різні автори, досліджуючи цю проблему, пропонують власні трактування, ґрунтуючись на специфіці своїх досліджень.

Розглянемо у таблиці 1.1 основні підходи авторів до визначення поняття «банкрутство»:

Таблиця 1.1

Основні підходи до визначення поняття «банкрутство» визначені науковцями

Джерело	Визначення поняття
О. Коваленко, К. Скляренко [2, с. 67]	Банкрутство характеризує неспроможність підприємства (організації) задовольнити вимоги кредиторів щодо оплати товарів, робіт, послуг, а також забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди
Т. Костянецька [3, с. 230]	Під банкрутством можна розуміти визнану судом офіційну неспроможність суб'єкта господарювання відповідати вимогам кредиторів, яка настає після вжиття системи антикризових заходів, спрямованих на відновлення діяльності підприємства, а неспроможність – нездатність боржника виконати виплати по грошовим зобов'язанням в повному обсязі та в певну частину часу
Є. Волконский [4, с. 184]	Банкрутство – це встановлений господарським судом факт неспроможності суб'єкта підприємницької діяльності виконати свої грошові зобов'язання не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури.
Н. Лазарєва [5, с. 365]	Банкрутство є унікальним правовим механізмом вирішення проблем заборгованості приватної особи шляхом визнання цієї особи неспроможною.
І. Бланк [6, с. 498]	Банкрутство – встановлена в судовому порядку фінансова неспроможність підприємства, тобто нездатність підприємства задовольнити в установлені строки висунуті до нього з боку кредиторів вимоги, а також виконати зобов'язання перед бюджетом.

Джерело: сформовано автором на основі [2-6].

Згідно з таблицею 1.1, робимо висновок, що більшість авторів розглядають банкрутство підприємства як неспроможність підприємства виконати свої зобов'язання перед кредиторами внаслідок стійкої втрати платоспроможності. Це визначення ґрунтується на економічних аспектах банкрутства і підкреслює його як нездатність підприємства генерувати достатньо коштів для покриття своїх поточних витрат та погашення боргів.

Деякі автори доповнюють це визначення, роблячи акцент на:

- юридичних аспектах банкрутства, розглядаючи його як процедуру, що регулюється законодавством та спрямована на визнання підприємства неплатоспроможним;
- соціальних аспектах банкрутства, підкреслюючи його негативні наслідки для працівників підприємства, кредиторів та суспільства в цілому;

– фінансових аспектах банкрутства, роблячи акцент на нездатності підприємства управляти своїми фінансами та забезпечити свою стійкість.

Важливо зазначити, що всі ці аспекти взаємопов'язані і мають значення для розуміння сутності банкрутства підприємства.

На нашу думку, термін «банкрутство» слід розуміти як хронічну неплатоспроможність, коли підприємство-боржник не може погасити свої поточні зобов'язання. Це зумовлено нестачею активів (майна та грошових коштів), достатніх для задоволення вимог кредиторів.

Важливо зазначити, що поняття «неплатоспроможність» та «банкрутство» не є тотожними. Згідно з Кодексом України з процедур банкруства «неплатоспроможність – неспроможність боржника (іншого, ніж страховик або кредитна спілка) виконати після настання встановленого строку грошові зобов’язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених цим Кодексом, або встановлена Національним банком України неплатоспроможність страховика відповідно до Закону України «Про страхування» чи неплатоспроможність кредитної спілки відповідно до Закону України «Про кредитні спілки» [1]. Отже, неплатоспроможність – це лише передумова або ознака банкрутства. Вона не завжди може призвести до визнання підприємства банкрутом та відкриття провадження.

У багатьох пострадянських країнах поширене негативне ставлення до процедур банкрутства підприємств. Для більшості людей термін «банкрутство» означає кінець існування компанії. Ця психологічна установка призводить до того, що банкрутство фізичних осіб-підприємців сприймається як особиста трагедія, остаточне руйнування бізнесу та всіх пов'язаних з ним планів.

На практиці часто не розуміють, що банкрутство не завжди призводить до повної ліквідації бізнесу. Часто воно означає лише перерозподіл економічних ресурсів від неефективних до більш дієздатних власників. Важливо юридично закріпити цю різницю та передбачити різні правові наслідки для неспроможних підприємств та підприємств-банкрутів. Це підкреслить, що банкрутство не є остаточним вироком для бізнесу.

Важливим аспектом є й те, що в ринковій економіці ділова репутація відіграє важливу роль. Для боржника важливо, як його будуть сприймати партнери, кредитори та інші.

Тому під банкрутством слід розуміти визнану судом офіційну неспроможність суб'єкта господарювання виконати зобов'язання перед кредиторами. Це відбувається після проведення антикризових заходів, спрямованих на відновлення діяльності підприємства.

Неспроможність же – це нездатність боржника виконати виплати за зобов'язаннями в повному обсязі протягом певного періоду часу.

Цю важливу відмінність описувала Мараховська К. А. у своєму дослідженні. Вона підкреслювала, що спочатку виникає криза, потім неспроможність (самого суб'єкта господарювання), а якщо за допомогою різних процедур відновлення платоспроможності (зовнішнє управління, санація тощо) не вдається її поновити, то в судовому порядку визнається банкрутство, яке веде до ліквідації підприємства [8, с.8].

Важливо пам'ятати, що банкрутство не завжди є синонімом кінця бізнесу. Це може бути шанс на нове життя, на більш ефективне ведення справ.

Хоча вчені запропонували безліч класифікацій видів банкрутства, ґрунтуючись на різних критеріях, наразі не існує єдиної загальноприйнятої системи класифікації банкрутства фізичних осіб-підприємців.

Спочатку розглянемо детальніше класифікацію запропоновану такими авторами як О.М. Рибалко та Н.С. Дьячкова , які виділяють наступні види банкрутства за такими класифікаційними ознаками: умисність, фактичний стан фірми, результат розгляду справи, ініціатор банкрутства, причини виникнення, характер виникнення, національна належність сторін, та ступінь задоволення вимог при ліквідації у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація видів банкрутства за О.М. Рибалко та Н.С. Дьячковою

Ознака	Види банкрутства	Опис
Умисність	Необережне	Виникає внаслідок неналежного ведення справ, без умислу з боку керівництва.
	Умисне	Виникає внаслідок навмисних дій керівництва, спрямованих на доведення підприємства до банкрутства.
Фактичний стан фірми	Реальне	Відбувається через реальні фінансові труднощі підприємства.
	Приховане	Відбувається через штучне приховування фінансових труднощів підприємства.
	Фіктивне	Відбувається через штучне оголошення про неплатоспроможність підприємства.
Результат розгляду справи	Ліквідація бізнесу	Призводить до припинення діяльності підприємства.
	Оновлення фірми	Призводить до санації підприємства та його подальшого розвитку.
Ініціатор банкрутства	Добровільне	Ініціюється самим підприємством.
	Примусове	Ініціюється кредиторами або судом.
Причини виникнення	Екзогенного типу	Виникає через зовнішні фактори, не залежні від підприємства (наприклад, економічна криза).
	Ендогенного типу	Виникає через внутрішні фактори, пов'язані з діяльністю самого підприємства (наприклад, неефективне управління).
Характер виникнення	Юридичне	Виникає внаслідок визнання судом підприємства банкрутом.
	Економічне	Виникає через фактичну неплатоспроможність підприємства, незалежно від юридичного визнання.
Національна належність сторін	Національне	Сторони банкрутства є резидентами однієї країни.
	Транснаціональне	Сторони банкрутства є резидентами різних країн.
Ступінь задоволення вимог при ліквідації	З повним задоволенням	Всі вимоги кредиторів задовольняються в повному обсязі.
	З частковим задоволенням	Вимоги кредиторів задовольняються лише частково.

Джерело: сформовано автором на основі [7]

Н.В. Картохіна пропонує класифікацію видів банкрутства, яка ґрунтується на двох основних критеріях: навмисність дій (навмисне і ненавмисне банкрутство) та невідповідність стану активів (реальне, фіктивне, приховане), розглянемо її у таблиці 1.3

Таблиця 1.3

Класифікація видів банкрутства за Н.В. Картохіною

Критерій	Вид банкрутства	Опис
Навмисність дій	Навмисне банкрутство	Виникає внаслідок навмисних дій певних осіб, спрямованих на доведення суб'єкта господарювання до банкрутства.
	Ненавмисне банкрутство	Виникає через неналежне ведення справ, без умислу з боку певних осіб.
Невідповідність стану активів	Реальне банкрутство	Відбувається через реальні фінансові труднощі підприємства, що призвели до невідповідності стану активів їх реальному змісту.
	Фіктивне банкрутство	Виникає через штучне оголошення про неплатоспроможність підприємства, коли реальний стан активів не відповідає такому оголошенню.
	Приховане банкрутство	Відбувається через штучне приховування невідповідності стану активів підприємства їх реальному змісту.

Джерело: сформовано автором на основі [8]

О.Ю. Мірошниченко пропонує класифікацію банкрутства, яка ґрунтується на різноманітних ознаках. Розглянемо цю класифікацію та переваги і недоліки кожного виду банкрутства в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Класифікація видів банкрутства за О.Ю. Мірошниченком

Вид банкрутства	Опис	Переваги	Недоліки
1	*2*	*3*	*4*
Реальне банкрутство	Повна неспроможність підприємства відновити фінансову стійкість та платоспроможність через втрати капіталу.	Чітко окреслює причини банкрутства.	Не завжди можливо чітко визначити межу між реальним та технічним банкрутством.

продовження таблиці 1.4

1	*2*	*3*	*4*
Технічне банкрутство	Неплатоспроможність, що виникає через прострочення дебіторської заборгованості, але може бути усунута за допомогою антикризових заходів.	Дає шанс підприємству на відновлення.	Не завжди можливо чітко визначити межу між технічним та реальним банкрутством.
Навмисне банкрутство	Свідоме некомпетентне управління з метою доведення підприємства до неплатоспроможності в особистих інтересах.	Передбачає кримінальну відповідальність за такі дії.	Складність доведення умислу.
Фіктивне банкрутство	Хибне оголошення про неплатоспроможність з метою введення в оману кредиторів.	Передбачає кримінальну відповідальність за такі дії.	Складність доведення фіктивності банкрутства.

Джерело: сформовано автором на основі [11]

Процедура банкрутства в Україні - це складний багатоетапний процес, що регулюється Кодексом України з процедур банкрутства.

Метою процедури банкрутства є:

- задоволення вимог кредиторів боржника в міру черговості їх вимог;
- відновлення платоспроможності боржника (якщо це можливо);
- ліквідація боржника (якщо відновлення його платоспроможності неможливо).

Процедура банкрутства може бути ініційована:

- самим боржником (поданням заяви про банкрутство до господарського суду);
- кредиторами (поданням заяви про банкрутство до господарського суду);
- судом (за заявою органів державної влади, органів місцевого самоврядування, прокурора).

Процедура банкрутства складається з наступних етапів:

1. Відкриття провадження у справі про банкрутство. Господарський суд розглядає заяву про банкрутство та вирішує, чи є підстави для відкриття провадження у справі про банкрутство. Якщо суд визнає підстави для відкриття провадження, він виносить ухвалу про відкриття провадження у справі про банкрутство та призначає арбітражного керуючого.

2. Збори кредиторів. На зборах кредиторів обирається комітет кредиторів, який представляє інтереси кредиторів у процедурі банкрутства. Комітет кредиторів затверджує план санації або ліквідації боржника.

3. Санація боржника. Санація - це комплекс заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності боржника. План санації може передбачати реструктуризацію боргів, продаж активів боржника, залучення інвестицій тощо.

4. Ліквідація боржника. Ліквідація - це припинення діяльності боржника та продаж його активів з метою погашення боргів. Ліквідація проводиться арбітражним керуючим під контролем комітету кредиторів.

5. Закриття провадження у справі про банкрутство. Господарський суд виносить ухвалу про закриття провадження у справі про банкрутство після виконання плану санації або ліквідації боржника.

1.2. Причини та ознаки банкрутства підприємства

Хоча у 2022 році суди відкрили на 42% менше проваджень у справах про банкрутство, порівняно з 2021 роком, кількість боржників в Україні постійно зростає [12].

Це свідчить про те, що проблема банкрутства залишається актуальною для української економіки.

Важливим етапом формування системи попередження банкрутства на підприємстві є встановлення причин банкрутства. Дослідження, проведені на українських підприємствах, які перебувають у кризовій ситуації, виявили комплекс причин, через які підприємство потрапляє в кризу. Їх можна розділити на дві групи: зовнішні і внутрішні.

Зовнішні фактори банкрутства - це обставини, що виникають за межами контролю підприємства і можуть негативно впливати на його діяльність. Їх можна поділити на такі групи:

1. Економічні фактори:

- макроекономічні фактори (темпи інфляції, ставки податків і банківських кредитів, курси валют, рівень безробіття, державні борги тощо);
- мікроекономічні фактори (зміни цін на сировину та матеріали, динаміка попиту та пропозиції на продукцію, поява нових конкурентів, зміна кон'юнктури ринку тощо).

2. Політичні фактори:

- внутрішньополітичні фактори (зміни політичного режиму, політична нестабільність, корупція, бюрократія тощо);
- зовнішньополітичні фактори (геополітичні події, війни, санкції, торговельні конфлікти тощо).

3. Соціально-культурні фактори:

- зміна демографічної структури населення (старіння населення, міграція, зниження рівня народжуваності тощо);
- зміна споживчих вподобань (нові тренди та моди, зростання екологічної свідомості, прагнення до здорового способу життя тощо);
- соціальні заворушення, страйки, протести тощо.

4. Технологічні фактори:

- швидкий розвиток нових технологій (поява нових продуктів та послуг, штучний інтелект, робототехніка тощо);
- зміна технологічних стандартів та вимог.

5. Міжнародні фактори:

- глобалізація економіки (посилення конкуренції з боку іноземних компаній, зростання залежності від імпорту та експорту тощо);
- економічні кризи (світові рецесії, валютні кризи, енергетичні кризи тощо).

Вплив зовнішніх факторів на банкрутство підприємств в Україні має низку особливостей. По-перше, українська економіка протягом багатьох років стикається з політичною нестабільністю, війною та іншими факторами, що призводить до високого рівня невизначеності та волатильності зовнішнього середовища. Це робить українські підприємства більш вразливими до негативного впливу зовнішніх факторів, адже вони мають обмежений вплив на них.

По-друге, деякі зовнішні фактори, такі як війна та санкції, мають особливо несприятливий вплив на ключові галузі української економіки, як промисловість, сільське господарство та експорт.

Внутрішні причини банкрутства - це фактори, які виникають внаслідок діяльності самого підприємства і негативно впливають на його фінансовий стан. До них належать:

1. Неефективність системи управління:

- відсутність стратегії розвитку та орієнтація на короткострокові результати;
- неналежне знання кон'юнктури ринку;
- неефективне управління фінансами та витратами.

2. Низький рівень відповідальності керівництва:

- відсутність відповідальності за прийняті рішення та використання майна підприємства;
- незадовільне ведення фінансово-господарської діяльності.

3. Недостатній розмір статутного капіталу:

- обмежені можливості для розвитку та інвестування;
- недостатня стійкість до негативних факторів.

4. Неефективне виконання судових рішень:

- складність стягнення заборгованості з боржника;
- незахищеність прав кредиторів.

5. Відсутність єдності підприємства:

- низька інвестиційна привабливість;
- складність управління та розвитку.

6. Перехресне субсидування та деформація структури витрат:

- несправедлива цінова політика;
- зниження конкурентоспроможності продукції.

7. Відсутність достовірної інформації про фінансовий стан:

- неможливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень;
- зниження довіри з боку інвесторів та кредиторів.

Важливо зазначити, що банкрутство, як правило, спричинене не однією, а комплексом внутрішніх причин.

У класичній ринковій економіці, як відзначають зарубіжні дослідники, 1/3 провини за банкрутство підприємства падає на зовнішні фактори і 2/3 - на внутрішні [13, с. 23].

За природою виникнення причини банкрутства можна поділити на чотири групи:

1. Кібернетичні. До кібернетичних причин на макрорівні відносяться: відсутність чіткої та ефективної законодавчої бази банкрутства; недостатня розробленість адміністративної та кримінальної відповідальності за банкрутство; недосконаліть системи управління банкрутством на державному та регіональному рівнях; відсутність чіткої процедури проведення аналізу причин банкрутства.

До кібернетичних причин на мікрорівні відносяться: внутрішньо економічні причини, що виникають внаслідок неефективного управління підприємством; недосконала стратегія та тактика роботи підприємства; низький рівень кваліфікації керівників та співробітників [16, с 45; 17].

2. Культурно-етичні, до яких відносяться: недотримання ділових зобов'язань; шахрайство; недобросовісна конкуренція [16, с 45; 17].

3. Випадкові, які викликані обставинами, які неможливо було передбачити та запобігти (стихійні лиха, неспроможність боржника) [16, с 45; 17].

4. Злочинні, такі як: ухилення від оподаткування, незаконне виведення активів; неповернення кредитів, шахрайство з кредитами; привласнення грошей вкладників з метою уникнення відповідальності за допомогою банкрутства[16, с 45; 17].

За часом дії банкрутства можна поділити на дві групи [17]:

– короткочасні – ці причини виникають раптово і мають тимчасовий характер. До них належать, наприклад, відсутність дозволу на поставку товару, затримки в розрахунках, тимчасові збої в роботі;

– тривалі – ці причини виникають внаслідок системних помилок та упущень в управлінні підприємством протягом тривалого часу. До них належать високі витрати, низька рентабельність, проведення збиткових операцій та інші проблеми, пов'язані з господарською діяльністю підприємства.

За можливості впливу можна поділити на три групи [17]:

– усуваються самим підприємством – ці причини можна усунути власними силами підприємства. До них належать, наприклад, неплатоспроможність, погане керівництво, неефективна фінансова політика;

– важко усуваються – ці причини потребують значних зусиль та часу для усунення. До них належать, наприклад, корекція законодавства, зміна макроекономічних умов;

– не усуваються – ці причини неможливо усунути самостійно. До них належать, наприклад, стихійні лиха, нещасні випадки.

За можливості діагностування та прогнозування можна поділити на три групи [17]:

– діагностуються – ці причини можна виявити на самому підприємстві шляхом аналізу фінансової звітності, проведення аудиту, оцінки ризиків тощо. До них належать, наприклад, неплатоспроможність, неефективне управління;

– прогнозовані – ці причини можна передбачити з певною ймовірністю. До них належать, наприклад, платоспроможність ділових партнерів при укладанні договорів, зміна кон'юнктури ринку.

– не піддаються прогнозуванню – ці причини неможливо передбачити заздалегідь. До них належать, наприклад, банкрутство ділових партнерів, природні катаклізми, виробничі аварії.

Узагальнюючи вище наведені причини банкрутства створимо узагальнюючу таблицю 1.5.

Таблиця 1.5

Класифікація причин банкрутства

Ознака класифікації	Види причин
За формою виникнення	зовнішні;
	внутрішні.
За природою виникнення	кібернетичні;
	культурно-етичні;
	випадкові;
	злочинні;
За часом дії	короткочасні;
	тривалої дії;
За можливістю впливу підприємства	усуваються самим підприємством;
	важко усуваються;
	не усуваються;
За можливості діагностування та прогнозування	діагностуються;
	прогнозовані;
	не піддаються прогнозуванню.

Джерело: складено автором за матеріалами [13, 14, 15, 16, 17]

Банкрутство – це проблема, яка може спіткати будь-яке підприємство. Воно не лише призводить до втрати бізнесу, але й може негативно вплинути на життя власників, працівників, кредиторів та інших зацікавлених осіб. Тому важливо вчасно розпізнавати ознаки банкрутства, щоб вжити заходів для його попередження.

Ознаки банкрутства можна поділити на кілька категорій:

1. Фінансові ознаки:

– зниження доходів та прибутків. Це може бути пов'язано зі зменшенням обсягу продажів, зростанням витрат, несприятливими ринковими умовами або іншими факторами;

– зростання заборгованості. Підприємство не може вчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, постачальниками та іншими контрагентами;

– неплатоспроможність. Підприємство не має достатньо коштів для задоволення поточних потреб, таких як виплата зарплати, оренда та комунальні послуги;

– погіршення ліквідності. Підприємство не може швидко конвертувати активи в готівку для покриття своїх зобов'язань;

– зростання дебіторської заборгованості. Покупці не сплачують борги перед підприємством протягом тривалого часу.

2. Операційні ознаки:

– зниження обсягів виробництва та продажів. Це може бути пов'язано зі зменшенням попиту на продукцію або послуги підприємства, втратою ключових клієнтів, або іншими факторами;

– втрата конкурентоспроможності. Підприємство не може конкурувати з іншими компаніями на ринку через високі витрати, низьку якість продукції або послуг, або інші фактори;

– проблеми з управлінням. Неефективне управління може призвести до прийняття помилкових рішень, втрати контролю над витратами, або інших проблем;

– зниження морального духу працівників. Незадоволені та демотивовані працівники можуть призвести до зниження продуктивності та якості роботи;

– зростання кількості помилок та браку. Це може призвести до втрати клієнтів та погіршення репутації підприємства.

3. Юридичні ознаки:

– судові позови. Кредитори або інші контрагенти подають позови до суду на підприємство;

– попередження про банкрутство. Суд може видати підприємству попередження про банкрутство, якщо воно не виконає свої зобов'язання;

– введення тимчасової адміністрації. Суд може призначити тимчасового адміністратора для управління справами підприємства до початку процедури банкрутства;

– процедура банкрутства. Суд може розпочати процедуру банкрутства, якщо підприємство не може виконати свої зобов'язання.

Важливо зазначити, що не всі ознаки банкрутства проявляються одночасно. Тому важливо постійно моніторити фінансовий стан підприємства та звертати увагу на будь-які тривожні сигнали.

1.3. Методи діагностики та прогнозування банкрутства підприємства

Найкращим способом запобігти банкрутству компанії є підтримка її фінансового стану на задовільному рівні. Різке погіршення фінансового становища може призвести до фінансової кризи, яка, зрештою, може призвести до банкрутства.

Основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства є бухгалтерська звітність. На основі фінансового аналізу компанії можна приймати обґрунтовані управлінські рішення, які ведуть до фінансового оздоровлення.

Існує безліч західних та вітчизняних моделей, які дають змогу оцінити ймовірність банкрутства підприємства. Умовно їх можна поділити на такі групи: економіко-математичні, експертні, штучні інтелектуальні системи, оцінки фінансового стану. Розглянемо групу економіко-математичних моделей. До складу цієї групи включають кластерний, дискримінантний аналіз, імітаційне моделювання, а також дерева класифікації. Найбільш популярним для розрахунку ймовірності банкрутства вважається саме дискримінантний аналіз. Ця методика ґрунтується на побудові дискримінантної функції. Надання переваги даній методиці пояснюється зокрема відносно високою частотою передбачення, яка складає 86% [20].

В таблиці 1.6 розглянемо найбільш розповсюджені методи оцінки ймовірності банкрутства.

Таблиця 1.6

Методи оцінки ймовірності банкрутства

Модель	Формула і коефіцієнти	Ймовірність банкрутства
1	**2**	**3**
П'ятифакторна модель Е. Альтмана	$Z = 1{,}2X_1 + 1{,}4X_2 + 3{,}3X_3 + 0{,}6X_4 + X_5$ (1.1) де X_1– обіговий капітал до суми активів підприємства; X_2– нерозподілений прибуток до суми активів підприємства; X_3 – прибуток до оподаткування до загальної вартості активів; X_4– ринкова вартість власного капіталу/бухгалтерська (балансова) вартість усіх зобов'язань; X_5 – обсяг продажів до загальної величини активів підприємства.	$Z < 1{,}81$ дуже висока ймовірність банкрутства. $1{,}81 \le Z \le 2{,}77$ середня ймовірність банкрутства. $2{,}77 \le Z \le 2{,}99$: низька ймовірність банкрутства. $Z > 2{,}99$: ситуація для підприємства стабільна, ризик неплатоспроможності протягом найближчих двох років дуже малий.
П'ятифакторна модель Е. Альтмана (модифікована для неакціонерних підприємств)	$Z = 0{,}717X_1 + 0{,}847X_2 + 3{,}107X_3 + 0{,}42X_4 + 0{,}995X_5$ (1.2) де X_1 - обіговий капітал до суми активів підприємства; X_2 - нерозподілений прибуток до суми активів підприємства; X3 - прибуток до оподаткування до загальної вартості активів; X4 - балансова вартість власного капіталу / позиковий капітал; X5 - обсяг продажів / загальні активи.	$Z < 1{,}23$ висока ймовірність банкрутства. $1{,}23 \le Z \le 2{,}89$ невизначена ситуація. $Z > 2{,}9$ низька ймовірність банкрутства
Модель О.О. Терещенка	$Z = 1{,}5X_1 + 0{,}08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0{,}3X_5 + 0{,}1X_6$ (1.3) де X_1– відношення грошових надходжень до зобов'язань; X_3 – відношення валюти балансу до зобов'язань; X_4 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів; X_5 – відношення прибутку до виручки; X_6 – відношення виробничих запасів до виручки; X_7 – відношення виручки до основного капіталу	$0 < Z < 1$ є загроза банкрутства; $1 < Z < 2$ порушена фінансова стійкість; $Z > 2$ немає загрози банкрутства.
Модель Ліса	$Z=0{,}063X_1 + 0{,}092X_2 + 0{,}057X_3 + 0{,}001 \times X_4$, де X_1 – оборотний капітал/загальна вартість активів; X_2 – операційний прибуток/загальна вартість активів; X_3 – нерозподілений прибуток/ загальна вартість активів; X_4 – власний капітал/позичковий капітал	$Z < 0{,}037$ – вірогідність банкрутства висока; $Z > 0{,}037$ – вірогідність банкрутства невелика.

Продовження таблиці 1.6

1	2	3
Модель Г. Спрінгейта	$Z = 1{,}03X_1+3{,}07X_2+0{,}66X_3+0{,}4X_4$ де X_1 – відношення власного оборотного капіталу до загальної кількості активів; X_2 – відношення прибутку до виплати відсотків до загальної кількості активів; X_3 – відношення прибутку до оподаткування до поточних зобов'язань; X_4 – відношення чистого доходу до загальної кількості активів.	Якщо значення $Z < 0{,}2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0{,}2 < Z < 0{,}3$ – можливе банкрутство; $Z > 0{,}3$ – ймовірність банкрутства низька..
Модель Р. Таффлера	$Z = 0{,}53\ X_1 + 0{,}13\ X_2 + 0{,}18\ X_3 + 0{,}16\ X_4$ де X_1 відношення прибутку від реалізації продукції до короткострокових зобов'язань; X_2 - відношення оборотних активів до зобов'язань; X_3 - відношення короткострокових зобов'язань до всіх активів; X_4 - відношення власного капіталу до позичкового капіталу.	Якщо значення $Z < 0{,}2$ – ймовірність банкрутства досить висока; $0{,}2 < Z < 0{,}3$ – можливе банкрутство; $Z > 0{,}3$ – ймовірність банкрутства низька.

Джерело: складено автором на основі [22].

У таблиці 1.7 розглянемо переваги і недоліки описаних вище методів оцінки ймовірності банкрутства.

Таблиця 1.7

Переваги і недоліки методів оцінки ймовірності банкрутства.

Метод	**Переваги**	**Недоліки**
1	**2**	**3**
Двофакторна модель Альтмана	Проста у використанні; доступна для зовнішнього аналізу.	Не завжди дає точні прогнози для українських компаній; не враховує важливі показники, що характеризують ефективність роботи, ділову активність та стан ринку: не враховує особливості функціонування в різних галузях та регіонах
Модель Ліса	Швидкий та простий розрахунок; доступні дані.	Розроблена з урахуванням західних ринкових умов; не застосовується до малих підприємств; не відповідає методичним принципам розрахунку показників фінансової звітності.

Продовження таблиці 1.7

1	2	3
Модель Терещенка	Враховує специфіку роботи конкретного підприємства; невелика кількість показників, що робить модель простою; Легко доступна інформація для розрахунку.	Недостатньо обґрунтовані показники та їх нормативні значення; може застосовуватися лише до окремих підприємств; великий інтервал невизначеності.
Модель Г. Спрінгейта	Простота; доступність даних; ефективність.	Не враховує якісні фактори. Чутливість до вибірки. Не підходить для всіх галузей.
Модель Р. Таффлера	Враховує динаміку, що робить її більш точною для прогнозування банкрутства. Використовує коефіцієнти ліквідності. Ефективна для великих підприємств.	Складність. Недоступність даних. Не підходить для малих підприємств.

Джерело: складено автором на основі [22].

Для отримання більш якісної та точної оцінки банкрутства варто використовувати декілька моделей прогнозування банкрутства. Це дозволить отримати більш комплексне уявлення про фінансовий стан підприємства та його стійкість до негативних факторів.

Висновки до розділу 1

Дослідивши теоретичні основи діагностики та запобігання банкрутству підприємсва нами зроблено наступні висновки.

Банкрутство підприємства – це складне явище, яке має не лише економічні, але й соціальні, правові та інші наслідки. Воно характеризується неспроможністю підприємства виконати свої зобов'язання перед кредиторами внаслідок стійкої втрати платоспроможності.

Існує багато різних причин банкрутства, які можна поділити на дві групи: зовнішні та внутрішні. Зовнішні фактори – це обставини, що виникають за межами контролю підприємства і можуть негативно впливати на його діяльність.

Внутрішні причини - це фактори, які виникають внаслідок діяльності самого підприємства і негативно впливають на його фінансовий стан.

Ознаки банкрутства можна поділити на кілька категорій: фінансові, операційні та юридичні. Важливо зазначити, що не всі ознаки банкрутства проявляються одночасно. Тому важливо постійно моніторити фінансовий стан підприємства та звертати увагу на будь-які тривожні сигнали.

Існує багато методів діагностики та прогнозування банкрутства підприємства, які можна поділити на кілька груп: економіко-математичні моделі та оцінка фінансового стану підприємтсва: аналіз ліквідності, рентабельності, платоспроможності тощо.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДП «ПІДПРИЄМСТВО ДКВС УКРАЇНИ (№83)»

2.1. Загальна характеристика ДП «Підприємство ДВКС України (№83)»

Державне підприємство «Підприємство ДКВС України (№83)» – це унікальне підприємство, що поєднує в собі виробничу та виховну функції. Засноване 20 березня 2000 року, воно належить до сфери управління Державної кримінально-виконавчої служби України (ДКВС) і відіграє важливу роль у системі реабілітації та ресоціалізації засуджених.

Підприємство зосереджено на видобутку та обробці граніту Костянтинівського родовища, розташованого в Миколаївській області. Завдяки сприятливому географічному розташуванню та унікальним характеристикам граніту, підприємство здобуло визнання як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках.

Костянтинівське родовище граніту характеризується значними запасами корисних копалин та вигідним розташуванням. Загальна площа гірничого відводу складає 40,7 гектара, що гарантує стійке та довгострокове видобування граніту. Розташування родовища на схилі лівого берега річки Південний Буг забезпечує зручний доступ до видобутих матеріалів та полегшує процес їх транспортування.

Граніт Костянтинівського родовища відрізняється високою міцністю, стійкістю до атмосферних впливів та естетичною привабливістю. Ці властивості роблять його незамінним матеріалом для виготовлення:

- дорожньо-будівельних виробів (щебінь фракційний, борд дорожній);
- архітектурно-будівельних виробів (камінь бутовий, плити та парапети, сходини та східці, пам'ятники).

Продукція ДП «Підприємство ДВКС України (№83)» використовується не лише в Україні, але й експортується до країн Європи.

Фахівці впевнені, що Костянтинівське родовище має значний інвестиційний потенціал. Завдяки впровадженню сучасних технологій та оновленню технічного оснащення можна суттєво збільшити обсяги видобутку та переробки граніту, а також розширити асортимент продукції. Це, в свою чергу, призведе до зростання рентабельності підприємства та створення нових робочих місць.

Виробничий процес на підприємстві організований з дотриманням найсуворіших норм та стандартів. Завдяки кваліфікованому персоналу та сучасному обладнанню підприємство гарантує високу якість продукції та своєчасне виконання замовлень.

Важливою складовою діяльності підприємства є виховна робота з засудженими. Підприємство створює умови для їх трудової адаптації та професійного навчання, що сприяє їх ресоціалізації та поверненню до повноцінного життя в суспільстві.

Колектив ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» – це команда висококваліфікованих фахівців, які щиро віддані своїй справі. Їх професіоналізм, відповідальність та прагнення до постійного вдосконалення - запорука успішного функціонування підприємства.

Державне підприємство «Підприємство ДКВС України (№83)» - це не лише виробниче підприємство, але й важливий соціальний інститут. Завдяки своїй діяльності воно робить значний внесок у розвиток економіки України та сприяє виправленню та ресоціалізації засуджених.

2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства

В умовах динамічного розвитку ринкових відносин та жорсткої конкуренції, питання стійкості та ефективності роботи підприємств набувають особливої актуальності. Аналіз господарської діяльності є ключовим

інструментом для оцінки фінансового стану, виявлення проблемних аспектів та розробки стратегії розвитку підприємства. Це дозволяє не лише запобігти банкрутству, але й сприяти досягненню кращих економічних результатів.

У рамках дослідження динаміки та структури джерел формування фінансових ресурсів ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 роки, буде проведено аналіз абсолютних та відносних змін власних та позикових коштів підприємства. Для цього розглянемо дані, представлені у таблиці 2.1, які відображають показники за досліджуваний період.

Таблиця 2.1

Динаміка обсягу та складу капіталу (джерел фінансування) ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр.

Показники	Фактично в тис. грн. на:			Абсолютні відхилення, (+/-)		Відносні відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
1. Власний капітал, всього	**-5062,00**	**-5671,00**	**-6248,00**	**-609,00**	**-577,00**	**12,03**	**10,17**
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	1092,00	1092,00	1092,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2. Капітал у дооцінках	265,00	265,00	265,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3. Додатковий капітал	397,00	397,00	397,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4 Резервний капітал							
1.5. Нерозподілений прибуток	-6816,00	-7425,00	-8002,00	-609,00	-577,00	8,93	7,77
2. Позиковий капітал, всього	**10437,00**	**11069,00**	**11797,00**	**632,00**	**728,00**	**6,06**	**6,58**
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, всього	***1868,00***	***1868,00***	***1868,00***	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Інші довгострокові зобов'язання*	1868,00	1868,00	1868,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Довгострокові забезпечення*							
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення, всього	**8569,00**	**9201,00**	**9929,00**	**632,00**	**728,00**	**7,38**	**7,91**
довгостроковими зобов'язаннями							
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	248,00	260,00	316,00	12,00	56,00	4,84	21,54
Поточні зобов'язання за розрахунками	3721,00	4112,00	4467,00	391,00	355,00	10,51	8,63
Доходи майбутніх періодів							
Інші поточні зобов'язання	1731,00	1733,00	1735,00	2,00	2,00	0,12	0,12
ВСЬОГО ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ	**7881,00**	**7700,00**	**7687,00**	**-181,00**	**-13,00**	**-2,30**	**-0,17**

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Динаміка джерел фінансування підприємства за 2021-2023 роки представлена на рис. 2.1.

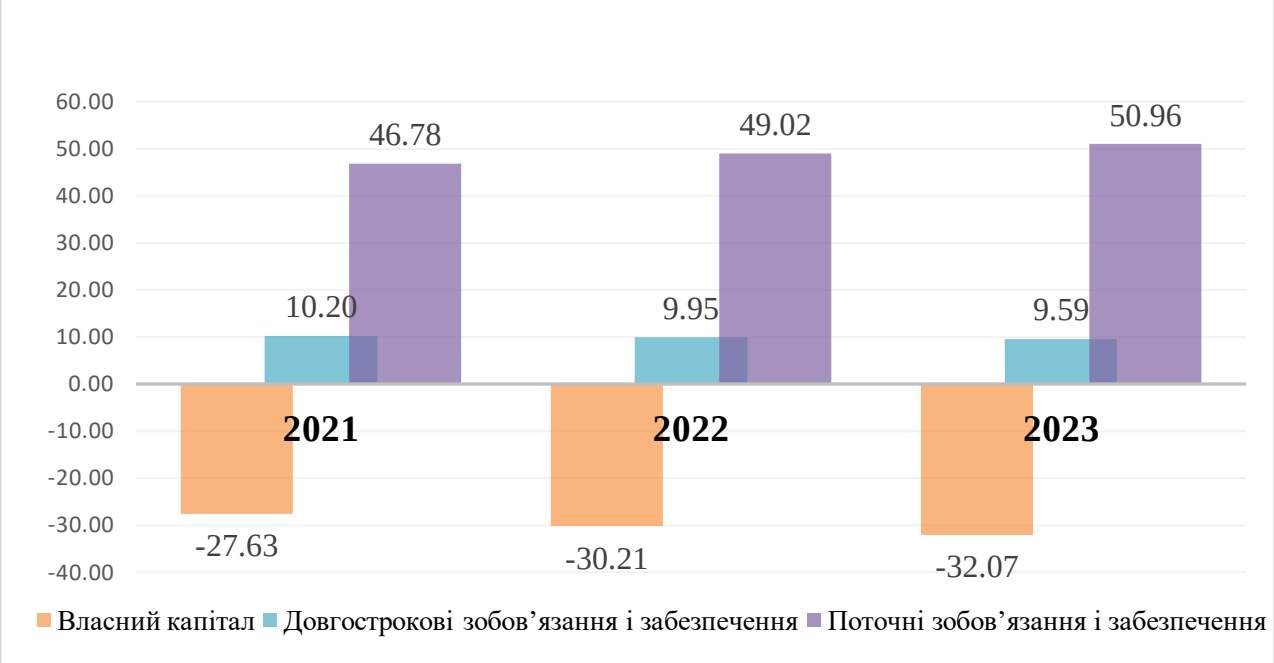

Рис. 2.1. Динаміка джерел фінансування ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Загальний обсяг капіталу за 2023 рік склав 7 687 тис грн, що на 0,17% менше, ніж у 2022 році (7 700 тис грн), а у 2022 році зменшився на -2,30%, порівняно з 2021 роком (7 881 тис грн).

Важливо зазначити, що власний капітал підприємства протягом 2021-2023 років має від'ємне значення і продовжує збільшуватися на 10,17% у 2023 році порівняно з 2022 роком і на 12,03% порівняно з 2021 роком. Це свідчить про те, що зобов'язання підприємства перевищують його активи.

Нерозподілений прибуток також має від'ємне значення і за 2023 рік збільшився на 7,77% порівняно з 2022 роком, і у 2022 році на 8,93%, порівняно з 2021 роком. Негативний нерозподілений прибуток свідчить про те, що підприємство не має достатньо коштів для інвестування в розвиток.

Довгострокові зобов'язання протягом трьох років залишилися без змін.

Загальні поточні зобов'язання і забезпечення у 2022 році збільшилися на 7,38% і становили 9 201 тис грн, а у 2023 році збільшилися на 7,91% і становили 9 929 тис грн. Збільшення відбулося через збільшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 4,84% у 2022 році і на 21,54% у 2023, збільшення поточних зобов'язанн за розрахунками на 10,51% у 2022 році та на 8,63% у 2023 році, та збільшення інших поточни зобов'язанн на 0,12% у 2022 році, на 0,12% у 2023 році. Це свідчить про зростання короткострокової заборгованості компанії.

Таблиця 2.2

Зміна обсягів та складу доходів ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр., тис. грн

Показники	Фактично в тис. грн, станом на:			Абсолютне відхилення, (+/-)		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 336	125	86	-1211,00	-39,00	-90,64	-31,20
Інші операційні доходи	-	-	-				
Дохід від участі в капіталі	-	-	-				
Інші фінансові доходи	-	-	-				
Інші доходи	-	-	-				
Доходи, всього	**1 336**	**125**	**86**	-1211,00	-39,00	-90,64	-31,20

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Проаналізувавши зміну обсягів та складу доходів в таблиці 2.2, спостерігаємо значне зниження чистого доходу від реалізації у 2022 році, на 90,64% порівняно з 2021 роком і у 2023 році на 31,20% порівняно з 2022 роком. Це свідчить про серйозні проблеми з рентабельністю та фінансовим станом підприємства.

Таблиця 2.3

Динаміка прибутку (збитку) ДП «Підприємство ДКВС УКРАЇНИ (№83)» за 2021-2023 рр., тис. грн

Показники	Роки			Відхилення			
	станом на:			Абсолютне, (+;-)		Відносне, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
Валовий прибуток	798	-70	7	-868	77	-108,77	-110
Прибуток від операційної діяльності	-38,00	-609,00	-577,00	-571,00	32,00	1502,63	-5,25
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	-	-	-	-	-	-	-
Прибуток від звичайної діяльності (чистий прибуток/збиток)	-38,00	-609,00	-577,00	-571,00	-32,00	1502,63	-5,25

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Проаналізуємо динаміку динаміку прибутку (збитку) в таблиці 2.4. Валовий прибуток у 2022 році зменшився на 108,77% і став збитком, але у 2023 році зріс на 110%. Збиток від операційної діяльності значно збільшився на 1502,63% у 2022 році порівняно з 2021, і у 2023 році зменшився на 5,25%. Прибуток від звичайної діяльності (чистий прибуток/збиток) зменшився на 133,33% у 2022 році порівняно з 2021, і у 2023 році зменшився на 200%. Спостерігається значне погіршення фінансового стану підприємства за два роки. Підприємство зазнає значних збитків. Це може бути викликане зниженням обсягів реалізації продукції.

Таблиця 2.4

Динаміка складових витрат ДП «Підприємство ДКВС УКРАЇНИ (№83)» за 2021-2023 рр.

Витрати підприємства	Фактично в тис. грн. на:			Абсолютне відхилення, (+/-)		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
Собівартість реалізованої продукції	538	195	79	-343	-116	-63,75	-59,49
Адміністративні витрати	835	539	584	-296	45	-35,45	8,35
Витрати на збут	-	-	-	-	-	-	-
Інші операційні витрати	-	-	-	-	-	-	-
Фінансові витрати	-	-	-	-	-	-	-
Втрати від участі в капіталі	-	-	-	-	-	-	-
Інші витрати	-	-	-	-	-	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-
Всього витрат	**1373**	**734**	**663**	-639	-71	-46,54	-9,67

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Таблиця 2.5

Структура витрат ДП «Підприємство ДКВС УКРАЇНИ (№83)» за 2021-2023 рр.

Витрати підприємства	Питома вага у %, станом на:			Абсолютні відхилення, (+/-)	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Собівартість реалізованої продукції	60,82	26,57	11,92	-34,25	-14,65
Адміністративні витрати	39,18	73,43	88,08	34,25	14,65
Всього витрат	**100**	**100**	**100**	**x**	**x**

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Структура витрат підприємства за 2021-2023 роки представлена на рис. 2.2.

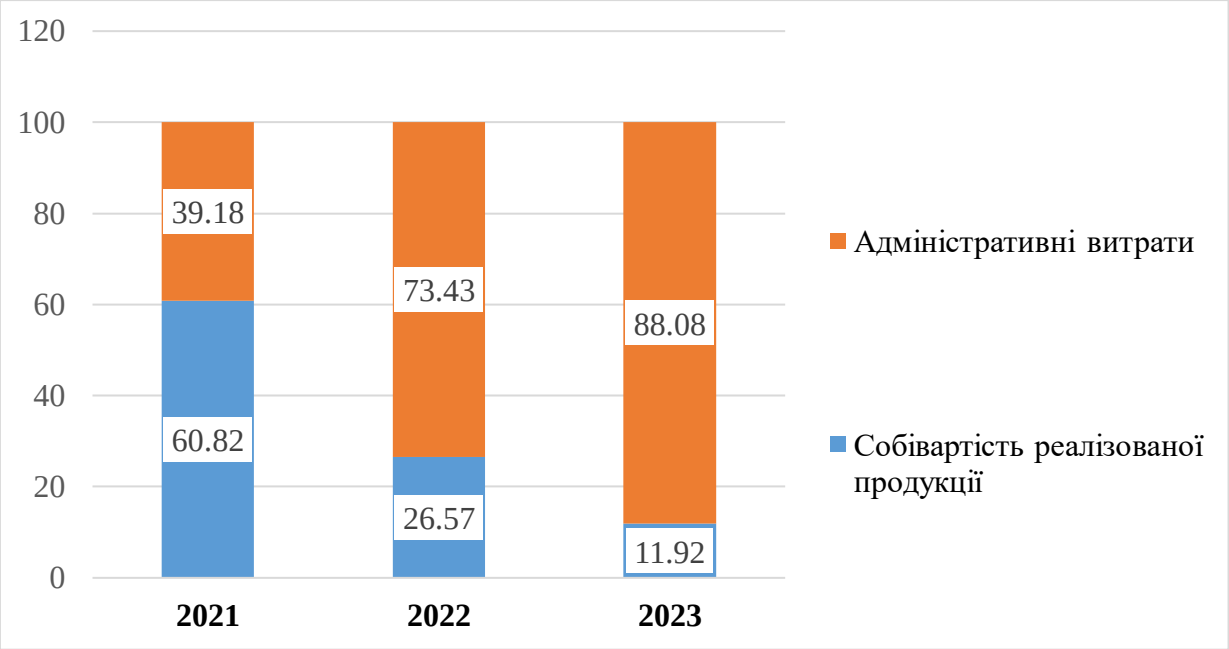

Рис. 2.2. Структура витрат ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи динаміку складових витрат в таблиці 2.4 та їх структуру в таблиці 2.5 бачимо, що спостерігається значне зниження собівартості реалізованої продукції у 2022 (на 63,75% порівняно з попереднім роком) та 2023 (на 59,49% порівняно з попереднім роком) роках. Це може бути пов'язано зі зменшенням обсягів виробництва продукції.

Спостерігається зниження адміністративних витрат у 2022 році на 35,45% порівняно з попереднім роком, але у 2023 році вони зростають на 8,35%.

Спостерігається також зміна структури витрат підприємства. Зниження частки собівартості на 34,25 у 2022 році порівняно з 2021, на 14,65 у 2023 році, порівняно з попереднім. Зростання частки адміністративних витрат 34,25 у 2022 році порівняно з 2021, на 14,65 у 2023 році, порівняно з попереднім.

Таблиця 2.6

Елементи операційних витрат ДП «Підприємство ДКВС УКРАЇНИ (№83)» за 2021-2023 рр.

Назва рядка	Фактична сума, тис. грн			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
Матеріальні витрати	198,00	8,00	9,00	-190,00	1,00	-95,96	12,50
Витрати на оплату праці	529,00	494,00	416,00	-35,00	-78,00	-6,62	-15,79
Відрахування на соціальні заходи	158,00	162,00	125,00	4,00	-37,00	2,53	-22,84
Амортизація	29,00	25,00	24,00	-4,00	-1,00	-13,79	-4,00
Інші операційні витрати	255,00	52,00	78,00	-203,00	26,00	-79,61	50,00
Разом	1169,00	741,00	652,00	-428,00	-89,00	-36,61	-12,01

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Таблиця 2.7

Структура елементів операційних витрат ДП «Підприємство ДКВС УКРАЇНИ (№83)» за 2021-2023 рр

Назва рядка	Питома вага у %,			Абсолютні відхилення, (+/-)	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Матеріальні витрати	16,94	1,08	1,38	-15,86	0,30
Витрати на оплату праці	45,25	66,67	63,80	21,41	-2,86
Відрахування на соціальні заходи	13,52	21,86	19,17	8,35	-2,69
Амортизація	2,48	3,37	3,68	0,89	0,31
нші операційні витрати	21,81	7,02	11,96	-14,80	4,95
Разом	100,00	100,00	100,00		

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Проаналізуємо елементи операційних витрат на підприємстві за 2021-2023 роки у таблицях 2.6 і 2.7.

Матеріальні витрати зменшились на 95,96% у 2022 році порівняно з 2021 роком, але зросли на 12,50% у 2023 році порівняно з 2022 роком. В 2021 році мають значну частку у структурі витрат, 16,94%, 1,08% у 2022 році та 1,38% у 2023 році.

Витрати на оплату праці зменшилися на 6,62% у 2022 році порівняно з 2021 роком, і також зменшились на 15,79% у 2023 році порівняно з 2022 роком. Це пов'язано зі скороченням штату. У структурі витрат вони мають найбільшу частку, 45,25% у 2021 році, 66,67% у 2022 році та 63,80% у 2023 році.

Відрахування на соціальні заходи суттєво впливають на витрати, 13,52% у 2021 році, 21,86% у 2022 році та 19,17% у 2023 році. Зросли на 2,53% у 2022 році порівняно з 2021 роком, але зменшились на 22,84% у 2023 році порівняно з 2022 роком. Ці зміни пов'язані зі змінами у чисельністю штату.

Амортизація має меншу частку у структурі витрат, 2,48% у 2021 році, 3,37% у 2022 році та 3,68% у 2023 році. Витрати на амортизацію зменшилися на 13,79% у 2022 році порівняно з 2021 роком і знову зменшилися на 4% у 2023 році порівняно з 2022 роком. Це може свідчити про старіння основних засобів

Інші операційні витрати складають 21,81% у 2021 році, 7,02% у 2022 році та 11,96% у 2023 році. Зменшились на 79,61% у 2022 році порівняно з 2021 роком, але зросли на 50% у 2023 році порівняно з 2022 роком.

Загальні операційні витрати зменшились на 36,61% у 2022 році порівняно з 2021 роком, а потім знову зменшились на 12,01% у 2023 році порівняно з 2022 роком. Це значне скорочення витрат протягом двох років поспіль.

На рисунку 2.3 зображена структура операційних витрат.

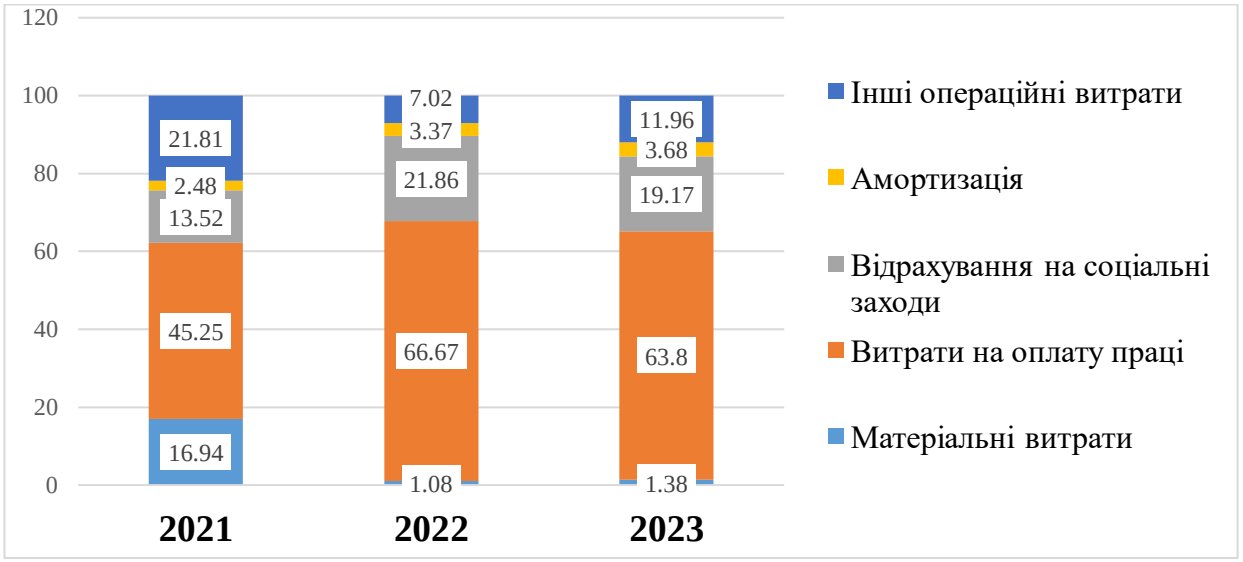

Рис. 2.3. Структура операційних витрат ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Таблиця 2.8

Динаміка обсягу та складу активів ДП «ПІДПРИЄМСТВО ДКВС УКРАЇНИ (№83)» за 2021-2023 рр.

Показники	Фактично в тис. грн. на:			Абсолютні відхилення, (+/-)		Відносні відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 202	2022 до 2021	2023 до 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Необоротні активи, всього	**953**	**928**	**904**	**-25**	**-24**	**-2,62**	**-2,59**
1.1. Нематеріальні активи	386	386	386	0	0	0,00	0,00
1.2. Незавершені капітальні інвестиції							
1.3. Основні засоби	567	542	518	-25	-24	-4,41	-4,43
2. Оборотні активи, всього	**4422**	**4470**	**4645**	**48**	**175**	**1,09**	**3,91**
2.1. Сума запасів	1653	1607	1504	-46	-103	-2,78	-6,41
2.2. Сума дебіторської заборгованості	696	696	696	0	0	0,00	0,00
2.3. Сума грошових коштів	0	1	0	1	-1		-100,00
2.4. Сума інших оборотних активів	2 069	2 166	2 445	97	279	4,69	12,88
АКТИВИ	5375	5398	5549	23	151	0,43	2,80

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Структура активів за 2021-2023 роки представлена на рис. 2.2, рис 2.3 та рис. 2.4.

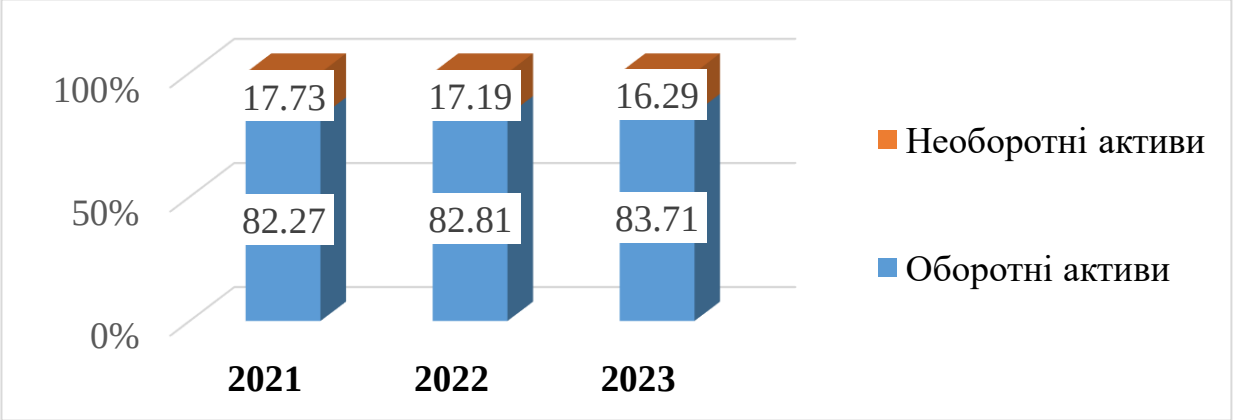

Рис. 2.4. Структура активів ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

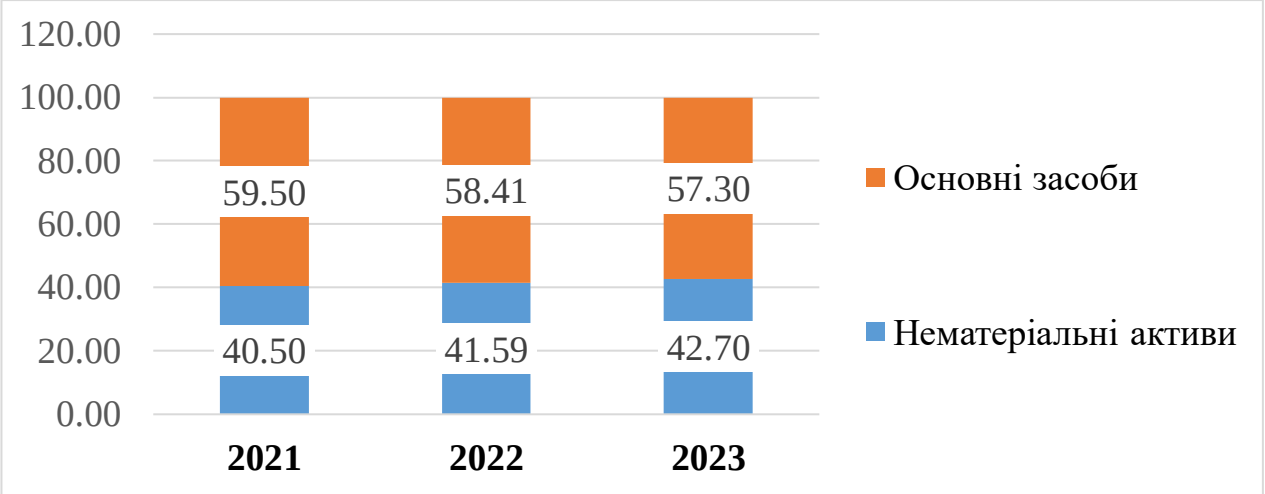

Рис. 2.5. Структура необоротних активів ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

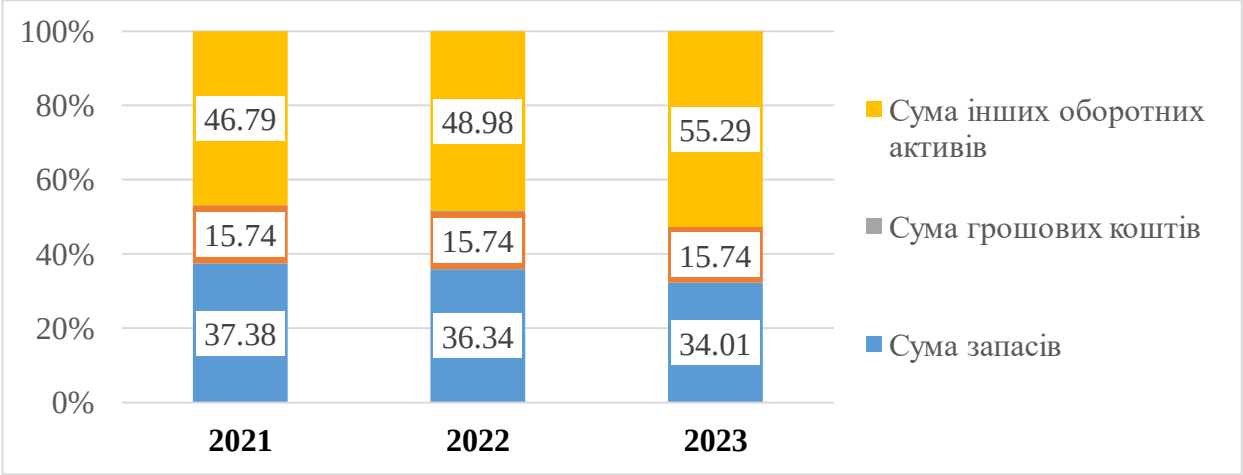

Рис. 2.6. Структура оборотних активів ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи таблицю 2.8 ми спостерігаємо зменшення суми необоротних активів на 2,62% у 2022 році та на 2,59% у 2023 році порівняно з попереднім роком. Це пов'язано зі зменшенням основних засобів на 4,41% у 2022 році та на 4,43% у 2023 році.

Нематеріальні активи залишились без змін протягом трьох років.

В оборотних активах спостерігається збільшення суми оборотних активів на 1,09% у 2022 році та на 3,91% у 2023 році порівняно з попереднім роком. Це

пов'язано зі збільшенням суми інших оборотних активів. Сума запасів зменшилась на 2,78% у 2022 році та на 6,41% у 2023 році порівняно з попереднім роком. Дебіторська заборгованість протягом трьох років залишалась без змін.

Також спостерігаємо незначне зменшення частки необоротних активів у структурі активів з 17,73% у 2021 році до 16,29% у 2023 році. Це пов'язано зі зменшенням частки основних засобів з 10,55% до 9,34%. Частка оборотних активів, навпаки, незначно зросла з 82,27% до 83,71%. Це зростання пов'язано зі збільшенням частки інших оборотних активів.

Зменшення частки необоротних активів свідчить про зменшення інвестицій підприємства в основні засоби

Таблиця 2.9

Динаміка основних засобів підприємства ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2022 роки.

Групи основних засобів	2021 р.		2022 р.		Відхилення	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	абсолютне, (+;-)	відносне, %
1. Будинки, споруди та передавальні пристрої	817,00	34,80	833,00	35,10	16,00	1,96
2. Машини та обладнання	649,00	27,64	668,00	28,15	19,00	2,93
3. Транспортні засоби	547,00	23,30	547,00	23,05	0,00	0,00
4. Інструменти,прилади, інвентар (меблі)	198,00	8,43	198,00	8,34	0,00	0,00
5.Інші основні засоби	137,00	5,83	137,00	5,77	0,00	0,00
Разом	2348,00	100,00	2373,00	100,00	25,00	1,06

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Найбільшу питому вагу у 2022-2021 роках займають будинки, споруди та передавальні пристрої, їх питома вага у 2021 році складає 34,80 %, у 2022 і 2023 роках –35,10 %. За досліжуваний період відбулося незначне зростання показника на 1,96% у 2022 році, порівняно з 2021 роком.

Друге місце у структурі основних засобів 2021-2023 роках займають машини та обладнання, їх питома вага у 2021 році складала 27,64%, у 2022 та та на початку 2023 - 28,15%, тобто відбулося зростання на 2,93%.

Третє місце у структурі основних засобів у 2018-2020 роках займають транспортні засоби. Їх питома вага у 2021 році складає 23,30%, у 2022 і 2023 роках 23,05%. Спостерігається незначне зменшення на 2,93%.

Структура основних засобів підприємства за 2022 рік представлена на рис. 2.7.

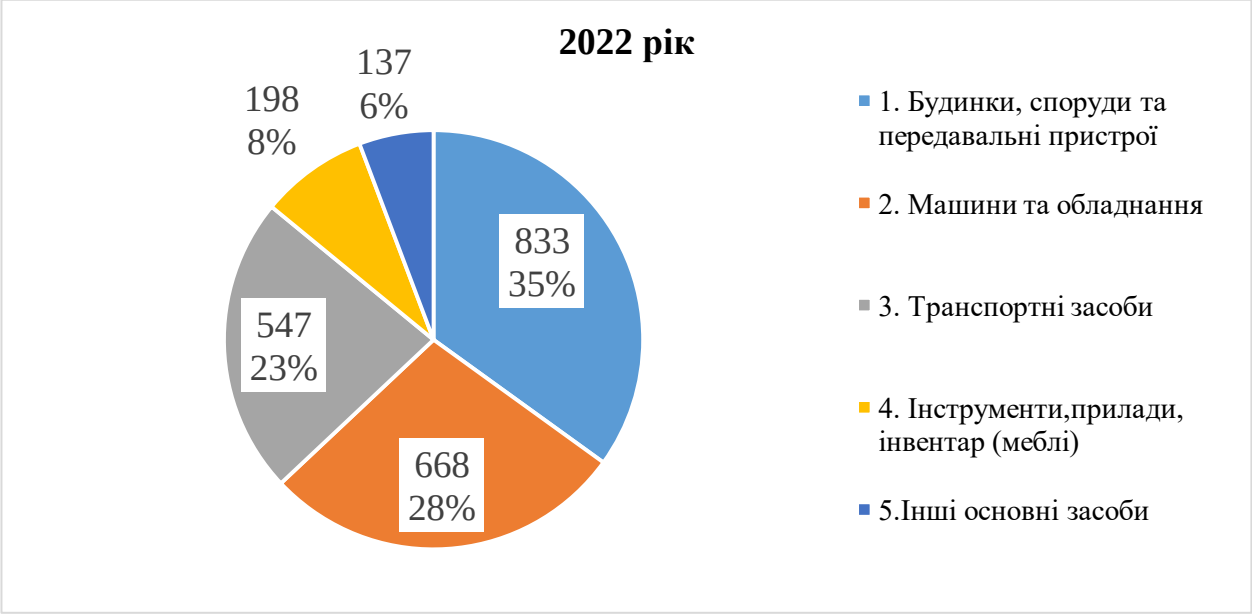

Рис. 2.7. Структура основних засобів підпиємства.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Таблиця 2.10

Показники динаміки руху і технічного стану основних засобів підприємства ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2023-2021 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відносне відхилення, %
				2022/2023
1. Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	2939	2915	2915	0
2. Надійшло за період основних засобів, тис. грн.	-	-	-	
3. Коефіцієнт оновлення	-	-	-	
4. Вибуло за період основних засобів, тис. грн.	-	24	-	
5. Коефіцієнт вибуття		0,01		
6. Знос основних засобів, тис. грн.	2 343	2 373	2 397	
7. Коефіцієнт зносу	0,8	0,81	0,82	0,01
8. Коефіцієнт придатності	0,2	0,19	0,18	-0,01

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

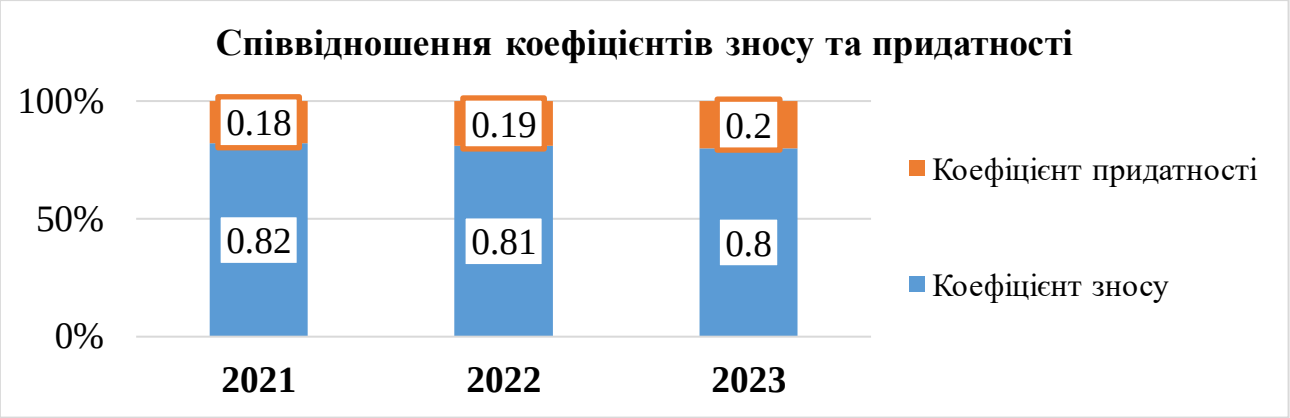

Рис. 2.8. Співвідношення коефіцієнтів зносу та придатності

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує частку зношених основних засобів у загальній їх вартості і показує питому вагу вартості основних засобів, що вже перенесена на вироблену продукцію. Даний коефіцієнт збільшився на кінець 2022 року на 2,11 по відношенню до кінця 2021 року, що свідчить про погіршення стану основних засобів підприємства.

Коефіцієнт придатності показує питому вагу основних засобів, які придатні для подальшого використання у процесі виробництва продукції і має пряму залежність від коефіцієнту зносу. Оскільки протягом аналізованого періоду коефіцієнт придатності майже не змінився, а коефіцієнт зносу збільшився на 2,11%, то можна зробити висновок, що на даному підприємстві стан основних засобів погіршився у 2022 році, порівняно з 2021 р., меншими темпами вводились основні засоби, ніж спрацьовувались.

На основі показників, дані для яких взяті в додатках А, Б проведемо аналіз ефективності використання основних засобів.

Таблиця 2.11

Показники ефективності використання основних засобів підприємства ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» у 2023-2021 рр.

Показники	Роки			Відхилення абсолютне, (+;-)	
	2023	2022	2021	2022 до 2021	2023 до 2022
Віддача основних засобів, грн.	0,04	0,05	0,57	-0,52	-0,02
Місткість основних засобів, грн	27,59	18,98	1,76	17,23	8,61
Рентабельність основних засобів, %	108,86	64,1	248,33	-184,22	44,76

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Віддача основних засобів – показник ділової активності компанії, який демонструє ефективність використання основних засобів підприємства. Протягом досліджуваного періоду цей показник зменшився на 0,52 у 2022 році та на 0,02 у 2023 році. Зниження фондовіддачі може свідчити про те, що підприємство не змогло виробити таку саму кількість продукції або послуг на одиницю активу. Це може бути результатом недостатньої використаності ресурсів або інших проблем виробництва.

Місткість основних засобів є зворотнім показником фондовіддачі. Він відображає величину основних виробничих фондів, які використовуються на випуск кожної одиниці продукції. Протягом досліджуваного періоду цей показник збільшився на 17,23 у 2022 році, на 8,61 у 2023 році. Збільшення фондомісткості вказує на те, що підприємство змогло збільшити обсяги активів (основних засобів) у порівнянні з обсягами виробництва або послуг.

Рентабельність основних засобів характеризує, яка частка прибутку підприємства припадає на 1 грн. середньорічної вартості основних фондів. Протягом досліджуваного періоду цей показник зменшився на 184,22 у 2022 році, збільшився на 44,76 у 2023 році. Збільшення рентабельності основних

засобів може свідчити про те, що виробництво на підприємстві стало більш прибутковим у 2023 році порівняно з 2022 роком. Це може бути результатом збільшення витрат, зменшення продажів або інших факторів.

2.3. Оцінка фінансвого стану підприємства

Оінка фінансовго стану – це групи показників, що характеризує ефективність роботи підприємства. Їх аналіз дозволяє оцінити динаміку розвитку, фінансову стійкість та перспективи розвитку компанії. Взявши дані з додатків А, Б.

Таблиця 2.12

Оцінка ліквідності та платоспроможності ДП «Підприємство ДКВС України (№83)»за 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення (+;-)	
				2022 до 2021	2023 до 2022
Величина власного капіталу	-5062,00	-5671,00	-6248,00	-609,00	-577,00
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття загальний)	0,52	0,49	0,47	-0,03	-0,02
Коефіцієнт швидкої ліквідності (коефіцієнт покриття проміжний)	0,08	0,08	0,07	0	-0,01
Коефіцієнт платоспроможності (коефіцієнт абсолютної ліквідності)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Чистий оборотний капітал, тис. грн	-4147,00	-4731,00	-5284,00	-584,00	-553,00

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Показники ліквідності та платоспроможності відображають здатність підприємства погашати свої короткострокові та довгострокові зобов'язання.

Коефіцієнт поточної ліквідності: показує, скільки поточних активів має підприємство на кожну гривню поточних зобов'язань. В даному випадку коефіцієнт поточної ліквідності знизився з 0,52 у 2021 році до 0,49 у 2022 році і до 0,47 у 2023

році. Нормативне значення цього показника зазвичай становить від 1 до 1,5. Можемо зробити висновок, що підприємство має низький рівень ліквідності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, скільки найліквідніших поточних активів (гроші та дебіторська заборгованість) має підприємство на кожну гривню поточних зобов'язань. Цей показник зазвичай повинен бути в діапазоні від 0,6 до 0,8. В даному випадку коефіцієнт швидкої ліквідності також знизився з 0,08 у 2021 році до 0,07 у 2023 році. Це свідчить про те, що у підприємства мало коштів, які воно може швидко використовувати для погашення своїх боргів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, скільки найліквідніших поточних активів має підприємство на кожну гривню поточних зобов'язань, а також зобов'язань перед податковими та соціальними органами. Цей показник зазвичай має значення в діапазоні від 0,1 до 0,2. В даному випадку коефіцієнт абсолютної ліквідності за весь досліджуваний період дорівнює 0,00, що свідчить про те, що відсутні найліквідніші активи (грошові кошти), які воно може негайно використовувати для погашення своїх поточних зобов'язань.

Негативний чистий оборотний капітал протягом всіх трьох років свідчить про те, що у ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» поточні зобов'язання перевищують його оборотні активи. Це означає, що підприємство не має достатньо коштів для фінансування своєї поточної діяльності.

Таблиця 2.13

Оцінка фінансової стійкості та стабільності ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення (+;-)	
				2022 до 2021	2023 до 2022
Коефіцієнт автономії (незалежності)	-0,94	-1,05	-1,13	-0,11	-0,08
Коефіцієнт фінансової стійкості	-0,59	-0,62	-0,63	-0,03	-0,01
Коефіцієнт фінансової незалежності	-0,49	-0,51	-0,53	-0,02	-0,02
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	-2,06	-1,95	-1,89	0,11	0,06
Коефіцієнт маневреності власних коштів	1,19	1,16	1,14	-0,03	-0,02
Коефіцієнт фінансової залежності	-1,06	-0,95	-0,89	0,11	0,06

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт автономії (незалежності) показує, яка частка активів підприємства фінансується за рахунок власних коштів. Його значення нижче 0 свідчить про те, що підприємство залежить від залучених коштів. У даному випадку цей коефіцієнт протягом трьох років постійно знижується, що може свідчити про зростання фінансової залежності підприємства.

Коефіцієнт фінансової стійкості показує, наскільки підприємство здатне погасити свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Його значення нижче 1 свідчить про те, що у підприємства є проблеми з погашенням своїх боргів. У даному випадку цей коефіцієнт також протягом трьох років постійно знижується, що підтверджує погіршення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт фінансової незалежності показує, яка частка активів підприємства фінансується за рахунок власних коштів та довгострокових зобов'язань. Його значення нижче 0,7 свідчить про те, що підприємство занадто залежить від короткострокових залучених коштів. У даному випадку цей коефіцієнт протягом трьох років постійно знижується, що підтверджує зростання залежності підприємства від залучених коштів.

Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів показує, скільки залучених коштів припадає на 1 гривню власних коштів. Його значення вище 1 свідчить про те, що підприємство залучає більше коштів, ніж може собі дозволити. У даному випадку цей коефіцієнт протягом трьох років постійно знижується, що може свідчити про зменшення залежності підприємства від залучених коштів.

Коефіцієнт маневреності власних коштів показує, наскільки мобільними є власні кошти підприємства. Його значення вище 1 свідчить про те, що у підприємства є можливість фінансувати свої активи за рахунок власних коштів. У даному випадку цей коефіцієнт протягом трьох років постійно знижується, що може свідчити про зменшення мобільності власних коштів підприємства.

Коефіцієнт фінансової залежності показує, яка частка активів підприємства фінансується за рахунок залучених коштів. Його значення вище 0,7

свідчить про те, що підприємство занадто залежне від залучених коштів. У даному випадку цей коефіцієнт протягом трьох років постійно знижується, що може свідчити про зменшення залежності підприємства від залучених коштів.

Загалом, результати аналізу свідчать про те, що фінансовий стан підприємства протягом 2021-2023 років погіршується. Це може бути пов'язано з низкою факторів, таких як зниження прибутковості, зростання заборгованості, погіршення платоспроможності тощо.

Таблиця 2.14

Динаміка рентабельності ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 рр.

Показник	Формула для розрахунку	Період			Відхилення абсолютне	
		2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	Прибуток від звичайної діяльності / Активи	-0,01	-0,11	-0,10	-0,11	0,01
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Власний капітал	0,01	0,11	0,09	0,10	-0,02
Рентабельність основних засобів	Чистий прибуток / Основні засоби	-0,07	-1,07	-1,02	-1,01	0,06
Рентабельність реалізованої продукції	Прибуток від реалізації / Виручка	-7,42	-0,21	-0,15	7,22	0,06
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	Прибуток від операційної діяльності / Виручка	0,21	1	1	0,79	0,00
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	Чистий прибуток / Виручка	0,21	1,00	1,00	0,79	0,00

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Згідно з наведеними даними в таблиці 2.14, протягом 2021-2023 років спостерігається негативна динаміка показників рентабельності основних засобів, рентабельності реалізованої продукції та рентабельності активів за прибутком від звичайної діяльності. Це свідчить про те, що основні засоби підприємства

використовуються неефективно, а також про те, що підприємство не отримує достатнього прибутку від реалізації продукції.

2.4. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства

Оцінка ймовірності банкрутства є важливою складовою частиною фінансового аналізу підприємства. Вона дозволяє керівництву, інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам оцінити ризик того, що підприємство може стати банкрутом. Для оцінки ймовірності банкрутства ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» спочатку використаємо модифіковану модель Альтмана для неакціонерних підприємств, яку ми розглядали в 1 розділі.

Дані для розрахунку показника Z за 2021-2023 роки представлені в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Значення показника X для оцінки банкрутства за моделлю Альтмана

Рік	X1	X2	X3	X4	X5
2021	-0,77	-1,27	0,25	-0,49	0,32
2022	-0,88	-1,38	0,02	-0,51	0,03
2023	-0,95	-1,44	-0,10	-0,53	0,02

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Підставивши значення показників X в формулу 1.2 ми отримали такі результати:

Таблиця 2.16

Результати оцінки банкрутства за моделлю Альтмана

Рік	Значення показника Z
2021	-0,73
2022	-1,69
2023	-2,05

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

$Z < 1,23$ що свідчить про високу ймовірність банкрутства. В динаміці показник Z зменшується з кожним роком, що свідчить про збільшення ймовірності банкрутства.

Таблиця 2.17

Значення показника X для оцінки банкрутства за моделлю О.Терещенко

Показники	2021	2022	2023
x1	0,00	-0,05	-0,05
x2	0,51	0,49	0,47
x3	0,25	0,02	0,02
x4	-0,13	-0,21	-0,15
x5	-2,78	-0,82	-0,71
x6	0,25	0,02	0,02

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Підставивши значення показників X в формулу 1.3 ми отримали такі результати:

Таблиця 2.18

Результати оцінки банкрутства за моделлю О.Терещенко

Рік	Значення показника Z
2021	1,04
2022	-1,08
2023	-0,83

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

У 2021 році $1 < Z < 2$, що свідчить про порушену фінансова стійкість підприємства. У 2022 і 2023 роках $Z < 1$, що свідчить те, що фінансова стійкість погіршилася і виникла серйозна загроза банкрутства.

Таблиця 2.19

Значення показника X для оцінки банкрутства за моделлю Ліса

Рік	X1	X2	X3	X4
2021	-0,77	-0,01	-1,27	-0,49
2022	-0,88	-0,11	-1,38	-0,51
2023	-0,95	-0,10	-1,44	-0,53

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Таблиця 2.20

Результати оцінки банкрутства за моделлю Ліса

Рік	Значення показника Z
2021	-0,12
2022	-0,14
2023	-0,15

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

За весь досліджуваний період показник Z <0,037, що свідчить про високий рівень банкрутства.

На основі проведеної оцінки фінансового стану ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за допомогою моделей О.Терещенко, Альтмана та Ліса можна зробити висновок, що всі три моделі свідчать про високу ймовірність банкрутства підприємства і спостерігається тенденція погіршення фінансового стану з кожним роком. З огляду на отримані результати, керівництву ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» рекомендується вжити термінових заходів для покращення фінансового стану підприємства та запобігання банкрутству.

Висновки до розділу 2

В даний час головне виробництво ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» – видобування та обробка граніту Костянтинівського родовища, яке розташоване на схилі лівого берега річки Південний Буг. Із граніту на підприємстві ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» виготовляють дорожньо-будівельні та архітектурно-будівельні вироби, в тому числі: камінь бутовий, щебінь фракційний, борт дорожній, сходини та східці, плити та парапети, пам’ятники та використовується для облицювання будівель, споруд, будівництва набережних площ в містах Київ, Харків, Миколаїв, Одеса, Чернігів, Южноукраїнськ, Очаків та інших. Взагалі, як вважають фахівці, це родовище дуже перспективне, і на сьогоднішній день дуже актуальним є питання

фінансування розширення видобутку. Адже існуючі технічні засоби, механізми потрібно регулярно поповнювати, впроваджувати нові технології, що колонії, з її фінансовими можливостями, зробити складно.

Аналіз фінансових показників ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» за 2021-2023 роки свідчить про значне погіршення фінансового стану підприємства. зниження обсягів реалізації та рентабельності.

Чистий дохід від реалізації зазнав значного падіння: у 2022 році на 90,64% порівняно з 2021 роком, а у 2023 році на 31,20% порівняно з 2022 роком. Це призвело до значного погіршення показників рентабельності, таких як валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності та чистий прибуток.

Зобов'язання підприємства перевищують його активи, адже власний капітал та нерозподілений прибуток мають негативні значення. Спостерігається зростання короткострокової заборгованості, зокрема кредиторської заборгованості, поточних зобов'язань та інших поточних зобов'язань.

Витрати на виробництво продукції значно скоротилися, що може бути пов'язано зі зменшенням обсягів виробництва. Проте, спостерігається зростання адміністративних витрат, що може свідчити про неефективність управління.

Зміна структури витрат вказує на зменшення частки собівартості та зростання частки адміністративних витрат. Матеріальні витрати та витрати на оплату праці також значно скоротилися, що може бути пов'язано зі скороченням штату.

Спостерігається зменшення необоротних активів, зокрема основних засобів, що може свідчити про старіння обладнання та недостатність інвестицій.

Отже, виділимо основні проблеми:

1. Зниження попиту на продукцію, що може бути пов'язано з загальними економічними проблемами, конкуренцією або втратою ключових клієнтів.
2. Зростання витрат, зокрема адміністративних, що може бути пов'язано з неефективністю, застарілими технологіями або нераціональним використанням ресурсів.

3. Недостатність інвестицій в оновлення основних засобів та впровадження нових технологій.

Проведена оцінка фінансового стану ДП "Підприємство ДКВС України (№83)" за допомогою моделей О.Терещенко, Альтмана та Ліса однозначно вказує на високу ймовірність банкрутства підприємства, яка з кожним роком лише зростає, це підтверджується стійкою тенденцією до погіршення фінансових показників. План антикризових заходів буде представлений у розділі 3.

РОЗДІЛ 3
РОЗРОБКА КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ДП "ПІДПРИЄМСТВО ДКВС УКРАЇНИ (№83)"

3.1. Шляхи та методи запобігання банкрутству підприємства.

Настання банкрутства є серйозною загрозою для будь-якого підприємства, тому важливо вживати заходів для його попередження.

Система антикризового управління ґрунтується на наступних принципах:

- Рання діагностика кризових явищ. Важливо своєчасно виявляти ознаки наближення кризи, щоб мати можливість вжити превентивних заходів. Для цього рекомендується проводити регулярний аналіз фінансового стану підприємства, відстежувати ключові показники та зовнішні фактори, які можуть вплинути на його діяльність.
- Своєчасність реагування. Чим швидше підприємство відреагує на кризові явища, тим більше шансів на успішне подолання кризи. Необхідно негайно розробити та впровадити план антикризових заходів.
- Адекватність реагування. Заходи, які вживаються для подолання кризи, повинні відповідати складності ситуації та реальній загрозі банкрутства. Необхідно уникати як надмірних, так і недостатніх дій.
- Мобілізація внутрішнього потенціалу. Для виходу з кризи важливо максимально використовувати внутрішні ресурси підприємства. Це може включати скорочення витрат, оптимізацію бізнес-процесів, пошук нових джерел фінансування, підвищення кваліфікації персоналу тощо.
- Контроль за результатами. Важливо постійно контролювати ефективність вжитих заходів та вносити необхідні корективи. Це допоможе оптимізувати процес антикризового управління та збільшити шанси на успішне подолання кризи.

На основі аналізу останніх досліджень [22-27] можна виділити наступні стратегічні напрями виходу підприємства з кризи та недопущення банкрутства:

1. Реінжиніринг;
2. Економічна безпека;
3. Контролінг;
4. Система раннього попередження та реагування;
5. Антикризове управління з використанням механізмів фінансової стабілізації;
6. Санація;
7. Реструктуризація підприємства.

Для зниження ймовірності банкрутства компаній, окрім використання різних інструментів антикризового управління, важливим є налагодження системи внутрішнього контролю. Ефективно організована система внутрішнього контролю дозволяє:

- оцінити ефективність використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.
- своєчасно аналізувати бізнес-процеси та ключові економічні показники компанії.
- приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Збір та обробка даних, отриманих в ході проведення внутрішнього контролю, дають можливість:

- виявити проблеми та ризики в роботі компанії.
- розробити план дій для їх усунення.
- підвищити ефективність роботи компанії в цілому.

Значну допомогу керівництву у проведенні заходів внутрішнього контролю може надати служба внутрішнього аудиту. Навіть залучення одного кваліфікованого спеціаліста (внутрішнього аудитора) може суттєво підвищити ефективність контрольних заходів.

Досвід та знання кваліфікованих внутрішніх аудиторів допоможуть при плануванні не лише процедур та робіт в рамках внутрішнього аудиту, але й врахувати багато внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на

періодичність, масштабність, визначення ризиків при плануванні внутрішнього контролю, проведенні інвентаризації майна тощо.

Таким чином, можна зробити висновок, що причини ймовірного банкрутства компаній можна і потрібно прогнозувати та запобігати, вживаючи своєчасних заходів та використовуючи ефективні методи, підходи та інструменти.

Коли підприємство опиняється на межі банкрутства, найефективнішим способом його порятунку є санація.

Важливо зазначити, що не існує універсального набору санаційних заходів, який би підходив для всіх підприємств. Вибір конкретних заходів залежить від індивідуальних особливостей та потреб кожного конкретного підприємства. Своєчасна та якісна реалізація санаційних заходів може допомогти підприємству подолати кризу та відновити свою фінансову стійкість.

Окрім методів, розглянутих раніше, існують й інші не менш дієві способи запобігти банкрутству.

Діагностика фінансового стану підприємства – це комплексне вивчення його рентабельності, ефективності виробництва та реалізації продукції, складу, структури та конкурентоспроможності продукції, наявності та ефективності використання виробничих ресурсів, фінансової стійкості, економічної результативності діяльності та ефективності використання матеріальних ресурсів. Цей комплексний підхід дозволяє виявити слабкі місця та потенційні загрози для фінансової стабільності підприємства, розробити дієві заходи щодо їх усунення та своєчасно вжити превентивних заходів для запобігання банкрутству.

Розробка антикризисних стратегій передбачає створення чіткого плану дій на випадок виникнення економічних труднощів. Цей план повинен включати аналіз можливих ризиків та загроз, розробку альтернативних сценаріїв розвитку подій, визначення конкретних кроків, які необхідно буде вжити в кожному з цих сценаріїв, та забезпечення ресурсами для реалізації антикризисних заходів. Наявність антикризисної стратегії дозволяє підвищити стійкість підприємства до

зовнішніх негативних впливів, швидко та ефективно реагувати на виникаючі проблеми та зменшити ймовірність банкрутства навіть у складних економічних умовах.

Тотальна деструкція передбачає повний відхід від існуючих методів ведення бізнесу та радикальне реформування всієї структури та діяльності підприємства. Застосування тотальної деструкції може бути виправданим у випадках глибокої кризи та занепаду підприємства, неефективності та застарілості існуючих методів роботи, а також необхідності кардинальних змін для виживання та розвитку в нових умовах. Важливо зазначити, що тотальна деструкція – це ризикований та складний метод, який потребує ретельного планування та обґрунтованого підходу. Його слід використовувати лише як крайній захід, коли інші методи вичерпані.

Прогнозування банкрутства ґрунтується на регулярному аналізі фінансових показників та інших даних, що характеризують стан підприємства, дозволяючи виявити ранні ознаки можливого банкрутства та вжити превентивних заходів для його попередження. Для прогнозування банкрутства використовуються різні методи: фінансовий аналіз, моделювання ризиків та експертні оцінки. Вибір методу прогнозування залежить від специфіки підприємства, наявності інформації та кваліфікації фахівців. Прогнозування банкрутства – це важливий інструмент для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості та успішного розвитку підприємства.

Важливо підкреслити, що не існує універсального методу запобігання банкрутству, який би гарантував 100% успіху. Найефективніший підхід передбачає комплексне використання різних методів, з урахуванням індивідуальних особливостей та потреб кожного конкретного підприємства.

Також важливо зазначити, що запобігання банкрутству – це не разовий захід, а постійний процес, який потребує постійного контролю, моніторингу та своєчасного коригування стратегії антикризового управління.

3.2. Розробка комплексу заходів щодо запобігання банкрутству підприємства

Враховуючи складну фінансову ситуацію ДП «Підприємство ДКВС України (№83)», розробка комплексу заходів щодо запобігання його банкрутству є нагальною потребою. Цей комплекс заходів має ґрунтуватися на ретельному аналізі фінансово-господарської діяльності підприємства, виявленні причин його проблем та розробці дієвих антикризових стратегій.

Основні кроки, які необхідно зробити:

1. Проведення комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства:

– Аналіз фінансової звітності. Це дозволить оцінити фінансовий стан підприємства, його рентабельність, ліквідність, платоспроможність та інші важливі показники.

– Аналіз ринкової ситуації. Це дозволить визначити конкурентне середовище, в якому працює підприємство, його сильні та слабкі сторони, можливості та загрози.

– Аналіз внутрішніх процесів. Це дозволить виявити неефективності в роботі підприємства, проблеми з управлінням, виробництвом, збутом тощо.

2. Виявлення причин проблем підприємства:

– Низька рентабельність. Може бути викликана високими витратами, низькими цінами на продукцію, неефективними маркетинговими стратегіями тощо.

– Відсутність ліквідності. Може бути викликана нестачею обігових коштів, дебіторською заборгованістю, несвоєчасним надходженням платежів тощо.

– Низька платоспроможність. Може бути викликана борговою нагрузкою, неспроможністю обслуговувати борги, нестачею коштів для поточних платежів тощо.

– Інші проблеми. Можуть бути пов'язані з неефективним менеджментом, корупцією, порушеннями законодавства тощо.

3. Розробка комплексу заходів щодо запобігання банкрутству:

– Фінансове оздоровлення. Це може включати реструктуризацію боргів, залучення інвестицій, скорочення витрат, оптимізацію виробничих процесів, диверсифікацію продукції тощо.

– Маркетингові стратегії. Це може включати розширення ринків збуту, розробку нових продуктів, підвищення впізнаваності бренду, стимулювання попиту тощо.

– Покращення менеджменту. Це може включати підвищення кваліфікації працівників, впровадження нових систем управління, оптимізацію організаційної структури тощо.

– Антикризове управління. Це може включати розробку плану дій на випадок форс-мажорних обставин, моніторинг фінансового стану підприємства, прийняття швидких та ефективних рішень у складних ситуаціях.

4. Реалізація комплексу заходів:

– Затвердження плану дій. План дій має бути затверджений керівництвом підприємства та доведений до відома всіх працівників.

– Визначення відповідальності. За виконання кожного пункту плану дій має бути призначена відповідальна особа.

– Контроль та моніторинг. Необхідно регулярно контролювати та моніторити виконання плану дій, вносити до нього корективи за необхідності.

5. Залучення зовнішніх консультантів. Якщо власних ресурсів підприємства недостатньо для розробки та реалізації комплексу заходів щодо запобігання банкрутству, може бути доцільним залучити зовнішніх консультантів. Консультанти можуть допомогти провести аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства, розробити план дій, надати рекомендації щодо його реалізації.

З метою досягнення максимальної ефективності від реалізації перелічених кроків антикризової стратегії, слід ретельно опрацювати та впровадити алгоритм, представлений на рисунку 3.1.

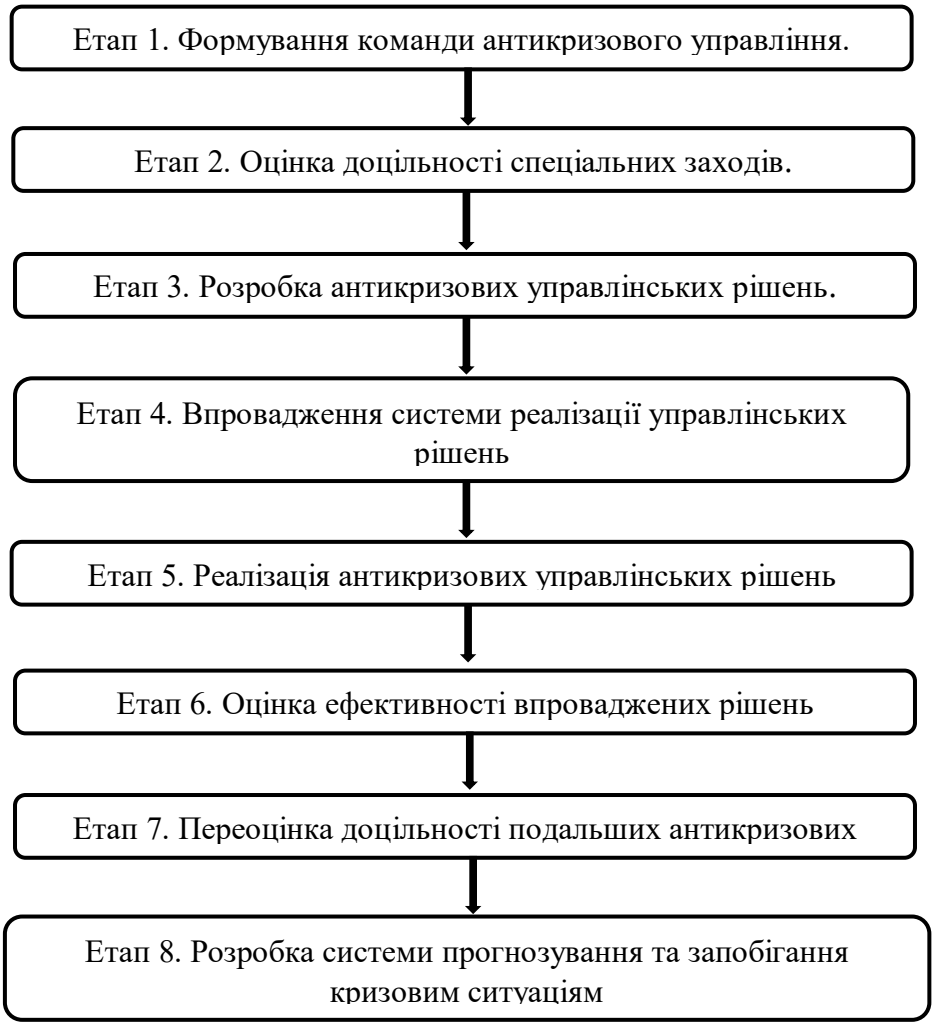

Рис. 3.1. Алгоритм проведення антикризової стратегії.

Джерело [27].

Як видно з рисунку 3.1, першим кроком є формування спеціальної робочої групи. Цю групу можна створити з власних кадрів або залучити спеціалізованих консультантів, які володіють методиками антикризового управління.

На другому етапі необхідно оцінити необхідність та доцільність проведення антикризових заходів. Якщо їх не потрібно проводити, підприємство повертається до вихідної точки: пошуку нових цілей та планування відповідних заходів. Якщо ж проведення антикризових заходів є доцільним, переходять до наступного етапу. На прикладі ДП "Підприємство ДКВС України (№83)" можна стверджувати про необхідність переходу до наступного етапу, адже аналіз фінансових результатів показав наявність кризових тенденцій.

На наступному, третьому етапі, необхідно розробити управлінські рішення. Основою для прийняття рішень слугує вихідний план антикризового управління, його аналіз та варіанти подолання кризових явищ, а також пошук ресурсів та оцінка можливостей.

На четвертому етапі створюється система реалізації управлінських рішень щодо виходу з кризисної ситуації. Антикризова група, створена на першому етапі, визначає відповідальних осіб та розподіляє обов'язки. Кожен виконавець повинен мати у своєму розпорядженні необхідні та достатні ресурси для виконання антикризового управлінського рішення. Від кваліфікації, досвіду та точності прийняття рішень залежить, чи покращиться, чи погіршиться і без того неблагоприятне фінансове становище підприємства.

На п'ятому етапі організовується виконання управлінських рішень – по суті, реалізація плану, яка передбачає виконання поставлених завдань у певній послідовності.

На шостому етапі проводиться оцінка та аналіз якості виконання управлінських рішень за показниками діяльності підприємства. Якщо реалізація рішення не призвела до змін (позитивних або негативних), вивчають причини невиконання рішень або отримання результатів, що відрізняються від запланованих. Після визначення причин невдалого виконання готується нове рішення з урахуванням результатів, отриманих від уже проведених заходів. Якщо виконання управлінського рішення дало позитивні результати, але тенденції до покращення показателів господарської діяльності підприємства не відповідають очікуваним, до системи реалізації управлінських рішень вносяться зміни.

На сьомому етапі перевіряється доцільність проведення подальших робіт, спрямованих на виведення підприємства з кризисної ситуації. Спочатку визначається стадія виконання антикризової програми. Якщо фахівці роблять висновок про те, що програма реалізована, а підприємство залишається в кризовому стані, необхідно розробити план заходів щодо зміни статусу цього підприємства, зокрема можливого визнання його банкрутом та проведення дій, пов'язаних з процедурою банкрутства. Якщо антикризова програма виконана і

відбулися зміни у зовнішньому становищі підприємства, систему антикризового управління адаптують до нових умов на ринку. Для виходу з кризисної ситуації готуються додаткові управлінські рішення антикризового характеру.

На останньому, восьмому етапі розробляються заходи щодо прогнозування майбутніх кризових ситуацій, що є невід'ємною частиною технології антикризового управління. Це дає можливість, якщо не зовсім уникнути кризи, то хоча б підготуватися до неї та мінімізувати її наслідки.

Костянтинівське родовище, на якому веде свою діяльність ДП "Підприємство ДКВС України (№83)", є одним з найперспективніших родовищ декоративного та будівельного каменю в Україні. За оцінками фахівців, запаси родовища становлять понад 100 млн. м3, що гарантує багаторічну роботу підприємства. У розділі 2 було проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ДП "Підприємство ДКВС України (№83)" та виявлено ряд проблем, які ставлять під загрозу його стійкість та перспективність розвитку. Серед ключових проблем було виділено:

- низька рентабельність виробництва;
- недостатній обсяг виробництва та збуту продукції;
- застаріле обладнання та технології;

Для вирішення цих проблем та запобігання банкрутству підприємства необхідно впровадити комплекс антикризових заходів. Для подолання кризи та виходу на шлях стійкого розвитку на підприємстві необхідно розробити та впровадити ефективну антикризову стратегію.

Основними напрямками роботи заводу є:

- розробка нових видів гранітної продукції. Це дозволить підприємству розширити асортимент продукції та вийти на нові ринки;
- впровадження нових технологій. Це дозволить підприємству знизити собівартість продукції та підвищити її якість;
- збільшення обсягів виробництва. Це дозволить підприємству збільшити обсяги продажів та отримати більший прибуток;

– пошук нових ринків збуту. Це дозволить підприємству диверсифікувати ризики та зменшити залежність від одного ринку.

Можливі ризики для підприємства:

– Нестабільність економічної та політичної ситуації в країні. Це може призвести до зниження попиту на гранітну продукцію та погіршення фінансового стану підприємства.

– Зростання цін на енергоносії та сировину. Це може призвести до збільшення собівартості продукції та зниження рентабельності підприємства.

– Зміна державної політики. Це може призвести до додаткових витрат для підприємства або до втрати ринків збуту.

– Збільшення конкуренції. Це може призвести до зниження цін на гранітну продукцію та зменшення прибутку підприємства.

Для зменшення вищевказаних ризиків пропонується:

– Укладати договори та контракти на умовах попередньої передплати продукції. Це дозволить підприємству отримати кошти на виробництво продукції та зменшити ризики неплатежів.

– Запровадити контроль за кошторисом витрат. Це дозволить підприємству знизити поточні витрати та підвищити ефективність використання ресурсів.

– Вести постійний пошук нових замовників. Це дозволить підприємству диверсифікувати ризики та зменшити залежність від одного замовника.

– Впровадити систему заходів щодо зниження потреби підприємства в оборотних коштах. Це дозволить підприємству звільнити кошти для розвитку.

– Укласти довгострокові договори з постачальниками сировини. Це дозволить підприємству отримати сировину за більш вигідними цінами та зменшити ризики нестачі сировини.

– Знизити ризики фінансування. Це дозволить підприємству зменшити витрати на обслуговування боргу.

У зв’язку з тим, що підприємство порушило ліцензійні умови, Державна служба геології та надр України звернулась із адміністративним позовом до Державного підприємства «Підприємство державної кримінально-виконавчої служби України (№83)», в якому просить суд припинити право користування надрами шляхом анулювання спеціального дозволу на користування надрами № 4776 від 18.11.2008 р. Рекомендуємо насамперед відновити ліцензію. При умові, що підприємство відновить ліцензію антикризовим заходом пропонується реалізація інвестиційного проекту для збільшення виробничих потужностей ДП "Підприємство ДКВС України (№83)" за рахунок придбання та введення в експлуатацію нового гусеничного екскаватора JCB JS 240. Основні цілі реалізації проекту:

– Збільшення обсягів виробництва та збуту продукції. Новий екскаватор JCB JS 240 дозволить значно підвищити продуктивність праці, що призведе до збільшення обсягів видобутку та переробки каменю. Це, в свою чергу, дасть можливість розширити ринки збуту та збільшити обсяги продажів.

– Підвищення рентабельності виробництва. Збільшення обсягів виробництва та збуту продукції призведе до зниження собівартості та, відповідно, до зростання рентабельності.

– Зниження ризиків. Впровадження нових технологій та оновлення обладнання дозволить знизити ризики простоїв, аварій та інших проблем, пов'язаних з застарілим обладнанням.

– Підвищення конкурентоспроможності. Завдяки збільшенню продуктивності, якості та асортименту продукції, а також зниженню собівартості, підприємство зможе значно підвищити свою конкурентоспроможність на ринку.

Інвестування в проект розширення видобутку на Костянтинівському родовищі матиме ряд суттєвих переваг для держави:

– Створення нових робочих місць. Реалізація проекту призведе до створення близько 50 нових робочих місць, що сприятиме зниженню рівня безробіття в регіоні.

– Збільшення надходжень до бюджету. Завдяки зростанню обсягів виробництва та збуту продукції, підприємство зможе значно збільшити свої податкові платежі до бюджету.

– Розвиток економіки регіону. Проект матиме позитивний вплив на розвиток економіки регіону, стимулюючи розвиток супутніх галузей.

– Підвищення іміджу України. Завдяки використанню нових технологій та обладнання, підприємство зможе випускати продукцію високої якості, що сприятиме підвищенню іміджу України на світовому ринку.

Таблиця 3.1

Основні параметри проекту

Технічні характеристики обладнання	Глибина копання - 7,23 м. Робочий діапазон - 10,69 м. Висота завантаження - 7,05 м Вага - 25920 кг. Двигун - Isuzu BB-6BGITR8-06. Потужність двигуна - 190 л. с.
Основні етапи проекту	проектно-конструкторські роботи;
	придбання та транспортування обладнання;
	монтажні роботи;
	пусконалагоджувальні роботи;
	підбір та навчання персоналу;
	організація та планування масового виробництва
Тривалість проекту	5 років
Бюджет	вартість нової установки – 3 200 000 грн;
	транспортні витрати – 700 000 грн;
	витрати на монтажні роботи – 500 000 грн.;
	інші витрати (освітня програма для персоналу, маркетингові дослідження тощо) – 600 000 грн.
	Разом: 5 000 000 грн.
Етапи реалізації проекту	1. Вибір проекту.
	2. Планування.
	3. Реалізація і контроль.
	4. Завершення.

Джерело: розроблено автором

Проект буде реалізовуватися в чотири етапи:

1. Вибір проекту – на цьому етапі буде визначено мету та завдання проекту, обґрунтовано його доцільність та розроблено техніко-економічне обґрунтування (ТЕО).

2. Планування – на цьому етапі буде розроблено детальний план реалізації проекту, складено кошторис та визначено календарний графік виконання робіт.

3. Реалізація і контроль – на цьому етапі буде здійснено придбання екскаватора, виконано монтажні та пусконалагоджувальні роботи, проведено навчання персоналу та буде здійснюватися контроль за ходом реалізації проекту.

4. Завершення – на цьому етапі екскаватор буде зданий в експлуатацію, а результати проекту будуть оцінені.

Для реалізації проекту необхідно залучити ряд учасників, як з числа співробітників підприємства, так і ззовні.

Зовнішні:

- Проектувальник – спеціалізована проектно-вишукувальна організація, яка розробить проектно-кошторисну документацію на придбання та введення в експлуатацію екскаватора JCB JS 240.
- Постачальник – компанія, яка здійснить постачання екскаватора JCB JS 240.
- Підрядник – компанія, яка виконає монтажні роботи та пусконалагоджувальні роботи екскаватора JCB JS 240.
- Консультанти - фахівці з питань гірничої справи, екології, економіки та права, які можуть бути залучені до проекту на окремих етапах.

Внутрішні:

- Відділ видобутку візьме участь у тендерних процедурах на придбання екскаватора JCB JS 240, отримає необхідні дозволи на видобуток корисних копалин, розробить та впровадить план видобутку, організує та контролюватиме процес видобутку.

– Відділ збуту проведе маркетингові дослідження ринку з метою вивчення попиту на продукцію, розробить ефективну маркетингову стратегію для просування продукції, здійснить продаж видобутих корисних копалин.

– Відділ технічного обслуговування нестиме відповідальність за постійний контроль технічного стану нового екскаватора, проведе планові ремонтні роботи для підтримки його працездатності.

– Фінансовий відділ розробить детальний бюджет проекту, здійснить ретельний контроль за всіма витратами, пов'язаними з його реалізацією.

Злагоджена робота та чітка координація дій усіх зазначених підрозділів стануть запорукою успішного виконання проекту та досягнення його цілей.

3.3. Економічне обґрунтування та оцінка ефективності запропонованих заходів.

Ефективність запропонованої антикризової стратегії буде оцінюватися за трьома сценаріями розвитку підприємства:

Песимістичний - у цьому сценарії ризики для підприємства зростають, що призводить до зниження обсягів виробництва, продажів та прибутку.

Нормальний – у цьому сценарії ризики для підприємства залишаються на тому ж рівні, що і в даний час. Обсяги виробництва, продажів та прибутку залишаються на тому ж рівні.

Оптимістичний – у цьому сценарії ризики для підприємства знижуються, що призводить до збільшення обсягів виробництва, продажів та прибутку.

Оцінка доцільності та вигідності проекту проводиться за допомогою розрахунку таких показників як:

- Чистий приведений дохід (NPV);
- Внутрішня норма рентабельності (IRR);
- Термін окупності (PP).
- Індекс рентабельності (IR)

Таблиця 3.2

Прогнозовані грошові потоки

Роки	Песимістичний сценарій,тис грн	Нормальний сценарій,тис грн	Оптимістичний сценарій, тис гн
0	-5000	-5000	-5000
1	2115	2148	2368
2	2370	2433	2678
3	2005	3287	2493
4	1625	1658	1838
5	1300	1288	1615
Разом	9415	10814	10815

*За ставку дисконтування беремо 21%

Джерело: розроблено автором

NPV – це сума всіх дисконтованих грошових потоків, які генерує проект протягом його терміну служби.

При одноразових початкових інвестиціях NPV розраховуються за формулою:

$$NPV = \sum_1^n \frac{P_t}{(1+r)^n} - IC \quad (3.1)$$

де: Pt – чистий грошовий потік у t-му періоді;

t – ставка дисконту;

IC – початкові інвестиції.

Розрахуємо NPV для песимістичного сценарію:

$$NPV_{\text{п}} = \frac{2115}{1{,}21} + \frac{2370}{1{,}21^2} + \frac{2005}{1{,}21^3} + \frac{1625}{1{,}21^4} + \frac{1300}{1{,}21^5} - 5000 = 757{,}73 \text{ тис грн}$$

Розрахуємо NPV для нормального сценарію:

$$NPV_{\text{н}} = \frac{2148}{1{,}21} + \frac{2433}{1{,}21^2} + \frac{3287}{1{,}21^3} + \frac{1658}{1{,}21^4} + \frac{1288}{1{,}21^5} - 5000 = 1562{,}47 \text{ тис грн}$$

Розрахуємо NPV для оптимістичного сценарію:

$$NPV_{\text{О}} = \frac{2368}{1{,}21} + \frac{2678}{1{,}21^2} + \frac{2493}{1{,}21^3} + \frac{1838}{1{,}21^4} + \frac{1615}{1{,}21^5} - 5000 = 1673{,}46 \text{ тис грн}$$

При одноразових початкових інвестиціях PI розраховуються за формулою:

$$PI = \sum_{1}^{n} \frac{P_t}{(1+r)^n} \div IC\,.$$

Розрахуємо PI для песимістичного сценарію:

$$\text{PI}_\text{п} = (\frac{2115}{1{,}21} + \frac{2370}{1{,}21^2} + \frac{2005}{1{,}21^3} + \frac{1625}{1{,}21^4} + \frac{1300}{1{,}21^5}) \div 5000 = \ 1{,}15$$

Розрахуємо PI для нормального сценарію:

$$\text{PI}_\text{н} = \left(\frac{2148}{1{,}21} + \frac{2433}{1{,}21^2} + \frac{3287}{1{,}21^3} + \frac{1658}{1{,}21^4} + \frac{1288}{1{,}21^5}\right) \div 5000 = \ 1{,}31$$

Розрахуємо PI для оптимістичного сценарію:

$$\text{PI}_0 = (\frac{2368}{1{,}21} + \frac{2678}{1{,}21^2} + \frac{2493}{1{,}21^3} + \frac{1838}{1{,}21^4} + \frac{1615}{1{,}21^5}) \div 5000 = \ 1{,}33$$

IRR – це ставка дисконту, при якій NPV проекту дорівнює нулю. Іншими словами, IRR – це очікувана рентабельність інвестиційного проекту.

Розраховується за формулою:

$$IRR = r_1 + \frac{NPV(r_1)}{NPV(r_1) - NPV(r_2)} \times (r_2 - r_1), \qquad (3.2)$$

де r_1 – значення процентної ставки в дисконтному множнику, при якому f (r_1) < 0; f (r_1) > 0;

r_2 – значення процентної ставки в дисконтному множнику, при якому f (r_2) < 0; f (r_2) > 0.

Точність розрахунку обернена до величини інтервалу (r_1 , r_2). Тому найкращий результат буде тоді, коли інтервал становитиме величину 1%.

Для використання даної формули спочатку потрібно методом підбору визначити перше ціле значення норми дисконту, при якому NPV буде набувати та від'ємного значення.

За песимістичним сценарієм таким значенням норми дисконту буде 29% (NPV -51,56 тис. грн.). Тоді:

$$IRR_\text{п} = 0{,}21 + \frac{757{,}73 \times (0{,}29 - 0{,}21)}{757{,}73 - (-51{,}56)} = 0{,}2849 \text{ або } 28{,}49\%$$

За нормальним сценарієм таким значенням норми дисконту буде 36% (NPV -36,96 тис. грн.). Тоді:

$$IRR_{\text{н}} = 0{,}21 + \frac{1562{,}47 \times (0{,}36 - 0{,}21)}{1562{,}47 - (-36{,}96)} = 0{,}3565 \text{ або } 35{,}65\%$$

За оптимістичним сценарієм таким значенням норми дисконту буде 37% (NPV -18,80 тис. грн.). Тоді:

$$IRR_{\text{о}} = 0{,}21 + \frac{1673{,}46 \times (0{,}37 - 0{,}21)}{1673{,}46 - (-18{,}80)} = 0{,}3682 \text{ або } 36{,}82\%$$

За проектом початкові інвестиції складають 5000 тис. грн. За песимістичним сценарієм проект має забезпечити грошові потоки за перший рік 2115 тис. грн., за другий 2370 тис. грн., за третій –2005 тис. грн., за четвертий – 1625 тис. грн., за п’ятий – 1300 тис. грн.

Видно, що за 2 роки підприємство поверне 4485 тис. грн. з 5000 тис. грн., вкладених у проект. Вираховуємо, яка частина третього року необхідна підприємству для покриття решти 515 тис. грн. початкових інвестицій. Для цього треба поділити 515 тис. грн. на грошовий потік за третій рік: 515 ÷ 2005 = 0,26 року. Тобто, щоб окупити початкові інвестиції необхідно 2.26 року.

За таким же розрахунком період визначаємо період окупності інвестиційного проекту за нормальним сценарієм - 2,48 року, а за оптимістичним 2,08 року.

Таблиця 3.3

Оцінка ефективності запропонованого заходу

Показники	Песимістичний сценарій	Нормальний сценарій	Оптимістичний сценарій	**Середньозважені значення за ймовірностями**
NPV	757,73	1562,45	1673,46	**1432,59**
PI	1,15	1,31	1,33	**1,29**
IRR	28,49	35,65	36,82	**34,55**
PP	2,26	2,48	2,08	**2,32**
Ймовірність	0,20	0,52	0,28	**0,39**

Джерело: розроблено автором

1. Показник чистого приведеного значення (NPV) має позитивне значення. Це свідчить про те, що проект є рентабельним і генеруватиме грошові потоки, які перевищать початкові інвестиції.

2. Індекс рентабельності інвестицій (PI) перевищує 1.

3. Період окупності інвестицій (PP) коротший, ніж термін експлуатації проекту, який становить 8-10 років. Це означає, що проект окупиться протягом коротшого часу, що робить його більш привабливим для інвесторів.

4. Внутрішня норма доходності (IRR) перевищує ставку дисконтування. Це означає, що проект генерує більш високу норму прибутку, ніж очікували інвестори.

Крім вищезазначених показників, при оцінці ефективності проекту також слід враховувати такі фактори:

– Ризики проекту. Проект може мати ризики, пов'язані з економічною ситуацією, змінами в законодавстві, конкуренцією тощо. Ці ризики слід оцінити та врахувати при прийнятті рішення про інвестування.

– Вартість грошей з часом. Гроші, які інвестор отримає в майбутньому, мають меншу цінність, ніж гроші, які він отримує сьогодні. Це пов'язано з тим, що гроші можна інвестувати та отримувати з них відсотки. Тому при оцінці ефективності проекту слід враховувати часову цінність грошей.

– Інші фактори. При прийнятті рішення про інвестування також слід враховувати інші фактори, такі як стратегічні цілі компанії, соціальний та екологічний вплив проекту тощо.

На основі вищезазначеного можна зробити висновок, що проект є економічно вигідним і його можна рекомендувати до реалізації.

У таблицях 3.4 та 3.5 розглянемо влив проекту на основні показники та показники рентабельності.

Таблиця 3.4

Вплив проекту на основні показники

Показники	**2023**	**проект**	Відхилення абсолютне
Чистий дохід від реалізації продукції	86	2210	2124
Собівартість реалізованої продукції	79	1347	1268
Адміністративні витрати	584	584	0
Витрати на збут	0	10	10
Амортизація	24	32	8
Інші операційні витрати	78	78	0
Повні витрати на виробництво та реалізацію продукції	663	2051	1388
Валовий прибуток	7	863	856
Прибуток від операційної діяльності	-577	159	736
Прибуток до оподаткування		484	484
Чистий прибуток	-577	396,88	664,12

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Таблиця 3.5

Вплив проекту на показники рентабельності

Показник	**Формула для розрахунку**	2023	проект	Абсолютне відхилення
1	2	3	4	5
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	Прибуток від звичайної діяльності / Активи	-0,10	0,07	0,18
Рентабельність основних засобів	Чистий прибуток / Основні засоби	-1,11	0,77	1,88
Рентабельність реалізованої продукції	Прибуток від реалізації / Виручка	0,07	0,83	0,77
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	Прибуток від операційної діяльності / Виручка	-5,59	0,06	5,65
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	Чистий прибуток / Виручка	-5,59	0,15	5,74

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємсва

Таким чином з наведених вище таблиць бачимо, що проект позитивно вплине на діяльність підриємства. Чистий дохід від реалізації продукції збільшиться у 25,6 разів. Собівартість реалізованої продукції також збільшиться у 17 разів. Валовий прибуток збільшиться у 123 раза. Показники рентабельності також зростають, що свідчить про ефективність проекту.

Висновки до розділу 3

Запобігання банкрутству потребує комплексного підходу, який включає в себе ранню діагностику, своєчасне реагування, мобілізацію ресурсів, контроль за результатами, а також використання різноманітних методів, таких як санація, реструктуризація, прогнозування банкрутства та інші. Важливо пам'ятати, що не існує універсального методу, який гарантує 100% успіху, тому запобігання банкрутству - це постійний процес, який потребує постійного контролю, моніторингу та своєчасного коригування стратегії антикризового управління.

ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» знаходиться в складній фінансовій ситуації, яка може призвести до банкрутства. Для вирішення цієї проблеми та виходу з кризи необхідний комплекс антикризових заходів.

Першим кроком є формування спеціальної робочої групи, яка може бути створена з власних кадрів або залучити спеціалізованих консультантів.

Наступним етапом стає оцінка необхідності та доцільності антикризових заходів. Аналіз фінансових результатів та наявність кризових тенденцій свідчать про необхідність їх проведення.

На третьому етапі розробляються управлінські рішення на основі вихідного плану антикризового управління, його аналізу, варіантів подолання кризових явищ, пошуку ресурсів та оцінки можливостей.

Четвертий етап передбачає створення системи реалізації управлінських рішень. Антикризова група визначає відповідальних осіб, розподіляє обов'язки та забезпечує виконавців необхідними ресурсами.

На п'ятому етапі організовується виконання управлінських рішень, тобто реалізація плану з чіткою послідовністю виконання завдань.

Шостий етап включає оцінку та аналіз якості виконання рішень за показниками діяльності підприємства. У разі невдач вивчаються причини та вносяться зміни до плану.

На сьомому етапі перевіряється доцільність подальших робіт. Визначається стадія виконання програми, розробляються плани дій у разі невдачі або адаптації до нових умов ринку.

Восьмий етап присвячений розробці заходів щодо прогнозування майбутніх криз. Цей етап дозволяє мінімізувати наслідки можливих кризових ситуацій.

Для успішного впровадження антикризових заходів та інвестиційного проекту необхідна чітка стратегія, координація дій та згуртованість колективу підприємства. Необхідно також залучити кваліфікованих фахівців та консультантів, які допоможуть розробити та впровадити план дій.

Запропонований інвестиційний проект з придбання та введення в експлуатацію нового екскаватора JCB JS 240 є доцільним та економічно вигідним.

Очікувані переваги проекту:

– Збільшення обсягів виробництва та збуту продукції. Це призведе до зростання доходів підприємства.

– Підвищення рентабельності виробництва. Завдяки зниженню собівартості продукції рентабельність зросте.

– Зниження ризиків. Нове обладнання більш надійне, що зменшить ризики простоїв та аварій.

– Створення нових робочих місць. Реалізація проекту призведе до створення близько 50 нових робочих місць.

– Збільшення надходжень до бюджету. Завдяки зростанню доходів підприємства збільшаться його податкові платежі.

– Розвиток економіки регіону. Проект матиме позитивний вплив на розвиток економіки регіону.

– Підвищення іміджу України. Використання нових технологій та обладнання дозволить випускати продукцію високої якості, що сприятиме підвищенню іміджу України на світовому ринку.

– Очікується, що проект окупиться протягом 2,26 року.

– ЧПВ проекту становить 1432,59 тис. грн.

– IRR проекту становить 34,55%.

– PI проекту становить 1,29.

Всі ці показники свідчать про те, що проект є рентабельним та має високий потенціал для успіху.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У першому розділі ми розглянули теоретичні основи діагностики та запобігання банкрутству підприємства. Банкрутство підприємства – це багатогранне явище з далекосяжними наслідками, що охоплюють не лише економічні, але й соціальні, правові та інші аспекти. Воно характеризується неспроможністю підприємства виконати свої зобов'язання перед кредиторами внаслідок стійкої втрати платоспроможності.

Існує безліч підходів до визначення сутності та поняття банкрутства. Деякі автори роблять акцент на його економічній складовій, трактуючи його як нездатність підприємства генерувати достатньо коштів для покриття поточних витрат та погашення боргів. Інші доповнюють це визначення, роблячи акцент на юридичних, соціальних та фінансових аспектах банкрутства.

Процедура банкрутства в Україні – це складний багатоетапний процес, що регулюється Кодексом України з процедур банкрутства. Її метою є задоволення вимог кредиторів, відновлення платоспроможності боржника (якщо це можливо) або його ліквідація (якщо відновлення неможливе).

Причини банкрутства можна поділити на дві групи:

– Зовнішні фактори: обставини, що виникають за межами контролю підприємства і можуть негативно впливати на його діяльність (зміна кон'юнктури ринку, економічні кризи, політична нестабільність тощо).

– Внутрішні причини: фактори, що виникають внаслідок діяльності самого підприємства і негативно впливають на його фінансовий стан (неефективне управління, неекономне використання ресурсів, неконкурентоспроможна продукція тощо).

Ознаки банкрутства можна поділити на кілька категорій:

– Фінансові - втрата платоспроможності, наявність значної простроченої заборгованості, зниження рентабельності, погіршення ліквідності.

– Операційні - зниження обсягів виробництва та продажів, втрата ринкових позицій, погіршення якості продукції, погіршення ділових відносин з контрагентами.

– Юридичні - порушення законодавства, наявність судових спорів, пред'явлення позовів про стягнення боргів.

Важливо зазначити, що не всі ознаки банкрутства проявляються одночасно. Тому важливо постійно моніторити фінансовий стан підприємства та звертати увагу на будь-які тривожні сигнали.

Існує багато методів діагностики та прогнозування банкрутства підприємства, які можна поділити на кілька груп:

– економіко-математичні моделі – дискримінантний аналіз, імітаційне моделювання, дерева класифікації тощо.

– експертні моделі - засновані на думках та досвіді експертів.

– системи штучного інтелекту – нейронні мережі, машинне навчання тощо.

– оцінки фінансового стану – аналіз ліквідності, рентабельності, платоспроможності тощо.

Найкращим способом вибрати метод діагностики та прогнозування банкрутства є використання декількох методів одночасно. Це дозволить отримати більш комплексне уявлення про фінансовий стан підприємства та його стійкість до негативних факторів.

У другому розділі ми провели аналіз фінансово-господарської діяльності нашого об’єкта дослідження ДП «Підприємство ДКВС (83)». ДП «Підприємство ДКВС України (№83)», що займається видобутком та обробкою граніту на Костянтинівському родовищі. Незважаючи на перспективність родовища, підприємство зазнає значного погіршення показників протягом останніх трьох років.

Аналіз фінансових показників за 2021-2023 роки свідчить про:

– Різке падіння обсягів реалізації на 90,64% у 2022 році порівняно з 2021 та на 31,20% у 2023 році порівняно з 2022.

– Значне погіршення рентабельності - валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності та чистий прибуток знизилися.

– Перевищення зобов'язань над активами – власний капітал та нерозподілений прибуток мають негативні значення.

– Зростання короткострокової заборгованості – кредиторська заборгованість, поточні зобов'язання та інші поточні зобов'язання збільшилися.

– Неефективність управління - адміністративні витрати зростають, незважаючи на скорочення виробництва.

– Зміна структури витрат – частка собівартості зменшується, а частка адміністративних витрат зростає.

– Старіння обладнання та недостатність інвестицій - необоротні активи, зокрема основні засоби, зменшуються.

Основні проблеми, з якими стикається підприємство:

– Зниження попиту на продукцію;

– Зростання витрат; неефективність, застарілі технології, нераціональне використання ресурсів.

– Недостатність інвестицій.

Ситуація на ДП «Підприємство ДКВС України (№83)» свідчить про необхідність втручання з боку держави та інших зацікавлених сторін. Важливо вжити заходів для недопущення банкрутства цього перспективного підприємства та збереження робочих місць.

Для виходу з кризи та запобігання банкрутству необхідний комплекс антикризових заходів, який включає в себе:

– ранню діагностику - аналіз фінансового стану, визначення проблем та ризиків.

– своєчасне реагування - розробка та впровадження антикризового плану.

– мобілізацію ресурсів - залучення фінансових та людських ресурсів.

– контроль за результатами - моніторинг ефективності антикризових заходів.

– використання різноманітних методів - санація, реструктуризація, прогнозування банкрутства та інші.

Для ДП "Підприємство ДКВС України (№83)" пропонується наступний комплекс антикризових заходів:

1. Створення спеціальної робочої групи з власних кадрів або залучення спеціалізованих консультантів.

2. Оцінка необхідності та доцільності антикризових заходів, аналіз фінансових результатів та наявність кризових тенденцій.

3. Розробка управлінських рішень на основі вихідного плану антикризового управління, його аналізу, варіантів подолання кризових явищ, пошуку ресурсів та оцінки можливостей.

4. Створення системи реалізації управлінських рішень, визначення відповідальних осіб, розподіл обов'язків та забезпечення виконавців необхідними ресурсами.

5. Виконання управлінських рішень, реалізація плану з чіткою послідовністю виконання завдань.

6. Оцінка та аналіз якості виконання рішень за показниками діяльності підприємства. У разі невдач вивчаються причини та вносяться зміни до плану.

7. Перевірка доцільності подальших робіт, визначення стадії виконання програми, розробка планів дій у разі невдачі або адаптації до нових умов ринку.

8. Розробка заходів щодо прогнозування майбутніх криз, мінімізація наслідків можливих кризових ситуацій.

Ефективним інструментом антикризового управління може стати інвестиційний проект з придбання та введення в експлуатацію нового екскаватора JCB JS 240. Очікувані переваги проекту:

– збільшення обсягів виробництва та збуту продукції.

– підвищення рентабельності виробництва.

– зниження ризиків.

– підвищення конкурентоспроможності.

– створення нових робочих місць.

– збільшення надходжень до бюджету.

– розвиток економіки регіону.

– підвищення іміджу України.

Розрахунки показують, що проект є рентабельним та має високий потенціал для успіху. Очікується, що проект окупиться протягом 2,26 року, NPV проекту становить 1432,59 тис. грн., а IRR проекту становить 34,55%.

Реалізація комплексу антикризових заходів та інвестиційного проекту дозволить ДП "Підприємство ДКВС України (№83)" покращити свою фінансову стійкість, вийти з кризи та стати успішним підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс України з процедур банкрутства : Кодекс України від 18.10.2018 р. № 2597-VIII : станом на 8 берез. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text (дата звернення: 27.04.2024).

2. Коваленко О.В. Банкрутство підприємств України: причини та наслідки [Електронний ресурс]/ О.В. Коваленко, К.В. Скляренко. – 2013. – 221 с. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_066.pdf.

3. Костянецька Т. Теоретичні засади визначення основних категорій механізму банкрутства. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. № 2. Серія «Економічні науки». С. 228–234.

4. Волконський Є. Актуальні питання банкрутства за законодавством України в умовах розбудови правової держави / Є. Волконський // Наше право. – 2013. – №7. – С. 184-188.

5. Лазарєва Н. Виникнення інституту неплатоспроможності суб'єктів господарювання та проблеми застосування законодавства про банкрутство під час кримінального провадження/ Н.Лазарєва // Молодий вчений. – 2017. – №8(48). – С. 364-368.

6. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента / И.А.Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – 512 с.

7. Мараховська К.А. Науково-методичні засади державного регулювання відновлення платоспроможності (банкрутства) підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.02.03 – «Організація управління, планування і регулювання економікою» / К.А. Мараховська. – Київ. – 2005. – 8 с

8. Рибалко О.М., Дьячкова Н.С. Фіктивне банкрутство та ознаки його виявлення / О.М. Рибалко, Н.С. Дьячкова // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. - № 2 (10). – С. 71-77.

9. Картохіна Н.В. Формування сутності активного антикризового управління / Н.В. Картохіна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2007-3/Kartohina_307.htm;

10. Мірошниченко О. Ю. Інститут банкрутства як інструмент регулювання діяльності неплатоспроможних підприємств / О. Ю. Мірошниченко // Теоретичні та прикладні питання економіки. - 2012. - Вип. 27(1). - С. 321-331. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tppe_2012_27(1)__42.

11. Матвійчук Н. Банкрутство під час війни: практичні аспекти процедури. *Юридична фірма GOLAW - комплексні юридичні послуги та консультації*. URL: https://golaw.ua/ua/insights/publication/bankrutstvo-pid-chas-vijni-praktichni-aspekti-proczeduri/ (дата звернення: 29.04.2024).

12. Фролова Л.В. «Управління антикризовою діяльністю підприємства» : Конс.лекцій / Л. В. Фролова – ДонНУЕТ, Донецьк, 2011.

13. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посіб. / Терещенко О.О. – К.: КНЕУ, 2004. – 412 с.

14. Оцінка загального фінансово-економічного стану підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://um.co.ua/10/10-11/10-118200.html

15. Брагіна О. С. Дослідження підходів щодо визначення сутності банкрутства підприємства / О. С. Брагіна // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2019. – № 4 (10). – С. 40-49. – Режим доступу до журн.: https://economics.opu.ua/ejopu/2019/No4/40.pdf. DOI: 10.5281/zenodo.3834926

16. Ляшенко Г.О. Банкрутство в системі державного регулювання // Науковий вісник. – 1999. - № 1. – С. 103-108.

17. Лосєва М.С., Ревтюк Є.А., Петренко В.П. Процедура банкрутства – ефективний важіль примусового удосконалення систем управління суб'єктами господарювання // Регіональні перспективи (Полтава). – 2000. - № 2. – С. 200-201

18. Пластун О.Л. Визначення сутності поняття «банкрутство» в сучасній науковій літературі // Вісник ЖДТУ. – 2005. - № 2. – С. 256- 261.

19. Хринюк О.С., Бова В.А. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. Ефективна економіка. 2018. No 2. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6121 (дата звернення: 30.04.2024)

20. Кравченко В. Модель Альтмана. *LivingFo – Портал LivingFo – найкращі новини*. URL: https://livingfo.com/model-altmana/ (дата звернення: 30.04.2024).

21. Ліснічук О.А, Виноградова Є.В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*.

22. Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and MediumSize Enterprises. — Washington, DC: World Bank Group.

23. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства: навч. — метод. посіб. / М. В. Афанасьєв, А. Б. Гончаров — Х.: ВД «ІНЖЕК», — 410 с.

24. Карпунь І. Н. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посіб. / І. Н. Карпунь. — Львів: «Магнолія-2006», 2007. — 418 с.

25. Троц І. В. Визначення поняття банкрутства та причини його виникнення у сучасних умовах розвитку / І. В. Троц // Вісник Дніпропетровського університету. — С. 221–228.

26. Хіт Роберт. Кризовий менеджмент для керівників. / Роберт Хіт; пер. з англ. Р. Л. Ткачук, С. М. Рябчук, Н. І. Мішеніна. — К.: Всеувито, Наук. думка, 2002. — 566 с.

27. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз: [навч. посібник] / Гордієнко П. Л., Дідковська Л. Г., Яшкіна Н. В. — [2-е вид., перероб. і доп.]. — К.: Алерта, 2008. — 478 с.

28. Дем'яненко М.Я., Левченко Н.М., Шевчик В.П., Пилявець В. М., Макарець С.М. Фінанси підприемств. - К., 2007. - 371 с.

29. Зеліско І. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посіб. Київ, 2016. 355 с.

30. Голуб Г.Г. Оцінка ліквідаційного балансу банку// Фінанси України.- 2018. - 5(90).- С. 133-140.

31. Диденко В. О понятиях «несостоятельность» и «банкротство» // Адвокат. - 2019. - № 6. - С.-31.

32. Зубовський В.М. Економіка підприємств- Київ, 2020.- 64 с

33. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: навч. посібник. - К. : Знання, 2018. - 679 с. 28

34. Міщенко С.П. Концептуальні аспекти економічної безпеки підприємств у ринковій економіці // Маркетинг і менеджмент інновацій.- 2019. - № 2 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2011_2_190_195.pdf

35. Рябцева Я. Г. Правовий статус арбітражного керуючого: Автореф. дис. канд. юрид. наук / Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Я. Г. Рябцева. — К., 2019. — 14 с

36. Троц І.В. Стратегічні напрями вирішення проблеми банкрутства на підприємстві/ І.В. Троц // Вісник Хмельницького національного університету. – 2019. - №6, Т.1 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.sciencecommunity.org/uk/system/files/Trots_2011.pdf

37. Баланович А. М. Обґрунтування стратегій розвитку промислового підприємства на основі ринкових тенденцій : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 / Баланович Анна Миколаївна Харків, 2018. 343 с

38. Глєбова, А.О. та Конзерська Т.О., 2015. Формування системи антикризового управління на підприємстві. Молодий вчений: науковий журнал, 11(12), с. 35-40.

39. Козик В.В., Селюченко Н.Є. та Масюк В.М., 2017. Розроблення моделі кількісного оцінювання ризиків і виявлення загроз процесу антикризового управління машинобудівним підприємством. Проблеми економіки: науковий журнал, 1, с. 404-412.

40. Череп, А.В. та Корженевська, В.М., 2016с. Основні аспекти антикризового управління підприємством. В.: Молода наука-2016: IX

Університетська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя, Україна, 12-14 Квітень 2016. Запоріжжя: ЗНУ.

41. Господарське право України: Навч. посібник. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: Юрінком Інтер, 2017. – 384 с.

42. .Рябцева Я. Г. Правовий статус арбітражного керуючого: Автореф. дис. канд. юрид. наук / Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Я. Г. Рябцева. — К., 2019. — 14 с.

43. Сабліна Н. В. Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду здійснення кредитних операцій банку / Н.В. Сабліна, В.В. Кривеженко // Бізнес - Інформ. – 2017.– №7.– С. 136–138.

44. Тріска Н.І., Зав'ялець Г.В. Судова та досудова санація підприємств. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2009/Economics/52935.doc.htm

45. Філатов В.А. Розпорядження майном боржника. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://filatov.kiev.ua/uk/arbitrazhnyi/rozporyadzhe

46. Філатов В.А. Санація боржника (відновлення платоспроможності). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://filatov.kiev.ua/uk/arbitrazhnyi/sanaciyaborzhnikavidnovlennyaplatospro mozhnost.

47. Лазарєва Н. Виникнення інституту неплатоспроможності суб'єктів господарювання та проблеми застосування законодавства про банкрутство під час кримінального провадження/ Н.Лазарєва // Молодий вчений. – 2017. – №8(48). – С. 364-368

48. Кабенок Ю.В. Правове регулювання арбітражного управління в процедурі банкрутства в Україні: автореферат дис.. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право, господарсько-процесуальне право» / Ю.В. Кабенок. – Київ, 2018. – 22 с.

49. Грабован Л. Правовий статус кредиторів за Кодексом України з процедур банкрутства / Л. Грабован // Підприємництво, господарство і право. – 2019. – №10. – С. 52-60.

50. Тимощук О.Л. Оцінювання ймовірності банкрутства підприємства за допомогою дискримінантного аналізу та нейронних мереж / О.Л. Тимощук, К.М. Дорундяк // System Research & Information Technologies. – 2018. – №2. – С. 22-34.

51. Чухно, А., 2010. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання. Економіка України: науковий журнал, 2, с.4-13.

52. Слободян, Н.Г., 2014. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз: збірник наукових праць, Т. 18, 2, с. 239-245.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Таблиця А.1

Актив

Актив	*Код рядка*	*2021 рік*	*2022 рік*	*2023 рік*
І. Необоротні активи				
А	***1***	***2***	***3***	***4***
Нематеріальні активи:	1000	386	386	386
первісна вартість	1001	386	386	386
накопичена амортизація	1002	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0
Основні засоби:	1010	567	542	518
первісна вартість	1011	2 915	2 915	2 915
знос	1012	2 348	2 373	2397
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств				
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом І	**1095**	***953***	***928***	***904***
ІІ. Оборотні активи				
Запаси	1100	1 653	1 607	1 504
Виробничі запаси	1101	501	501	409

Продовження таблиці А.1

Незавершене виробництво	1102	1	0	0
Готова продукція	1103	1 151	1 106	1 095
Товари	1104	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	4	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	109	109	109
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	0	0	0
за виданими авансами				
з бюджетом	1135	0	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	587	587	587
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165	0	1	0
Готівка	1166	0	1	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	2 069	2 166	2 445
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:	1181	0	0	0
резервах довгострокових зобов'язань				
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0
Усього за розділом II	***1195***	***4 422***	***4 470***	***4 645***
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0	0
БАЛАНС	**1300**	**5 375**	**5 398**	**5 549**

Таблиця А.2

Пасив

Пасив	*Код рядка*	*2021*	*2022*	*2023*
		рік	*рік*	*рік*
I. Власний капітал				
1	2	3	4	5
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 092	1 092	1 092
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	265	265	265
Додатковий капітал	1410	397	397	397
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-6 816	-7 425	-8 002
Неоплачений капітал	1425	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	***1495***	***-5 062***	***-5 671***	***-6 248***
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 868	1 868	1 868
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	***1595***	***1 868***	***1 868***	***1 868***
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	0	0	0
довгостроковими зобов'язаннями				

Продовження таблиці А.2

1	2	3	4	5
товари, роботи, послуги	1615	248	260	316
розрахунками з бюджетом	1620	3 721	4 112	4 467
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
розрахунками зі страхування	1625	406	406	406
розрахунками з оплати праці	1630	35	259	581
одержаними авансами	1635	323	323	323
розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	2 105	2 108	2 101
страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1 731	1 733	1 735
Усього за розділом III	***1695***	***8 569***	***9 201***	9 929
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	**1800**	0	0	0
БАЛАНС	**1900**	**5 375**	**5 398**	**5 549**

Додаток Б

Звіт про сукупні доходи ДП "Підприємство ДКВС України (№83)

Таблиця Б.1

Фінансові результати

СТАТТЯ	***Код рядка***	***2021 рік***	***2022 рік***	***2023 рік***
А	***1***	***2***	***3***	***4***
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	***2000***	***1 336***	***125***	***86***
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0

Продовження таблиці Б.1

А	1	2	3	4
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	***2050***	***538***	***195***	***79***
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0
Валовий: прибуток	2090	798	0	7
збиток	2095	0	70	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	0	0	0
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	0	0	
Адміністративні витрати	2130	835	539	584
Витрати на збут	2150	1	0	0
Інші операційні витрати	2180	0	0	0
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	2190	***0***	***0***	***0***
збиток	2195	***38***	***609***	***577***
Дохід від участі в капіталі	2200	***0***	***0***	***0***
Інші фінансові доходи	2220	***0***	***0***	***0***

Продовження таблиці Б.1

А	*1*	*2*	*3*	*4*
Інші доходи	2240	***20***	***0***	***0***
Дохід від благодійної допомоги	2241	***0***	***0***	***0***
Фінансові витрати	2250	***0***	***0***	***0***
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	***0***	***0***	***0***
збиток	2295	***18***	***609***	***577***
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	***0***	***0***	***0***
збиток	2355	***18***	***609***	***577***

Таблиця Б.2

Сукупний дохід

Стаття	***Код рядка***	***2021 рік***	***2022 рік***	***2023 рік***
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	***0***	***0***	***0***
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	***0***	***0***	***0***
Інший сукупний дохід	2445	***0***	***0***	***0***
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	***0***	***0***	***0***
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	-18	-609	-577